

222. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden u hiernevens ter overweging aan twee ontwerpen van wet tot:

1°. instelling van een fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft;

2°. vaststelling van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft, voor het dienstjaar 1936.

De toelichtende memoriën (en bijlagen), die de wetsontwerpen vergezellen, bevatten de gronden, waarop zij rusten.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 25 November 1936.

WILHELMINA.

222. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter verzekering van 's Lands defensie de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft te verbeteren binnen den kortsten tijd, waarin zulks in verband met de eischen van de techniek kan plaats hebben;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Ingesteld wordt een fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft.

Artikel 2.

Van dit fonds worden de ontvangsten en uitgaven jaarlijks bij afzonderlijke begrooting vastgesteld. Het beheer van die begrootingen wordt gevoerd door Onzen Minister van Defensie en is onderworpen aan dezelfde regelen als het beheer van de Rijksbegrooting.

Artikel 3.

Ten laste van de begrooting van het fonds worden gebracht:

- a. de uitgaven voor de in artikel 1 bedoelde verbetering;
- b. een uitkeering aan het Rijk ten bedrage van 4 ten honderd van het voorschot uit 's Rijks schatkist, tot voorloopige dekking van de uitgaven aan het fonds verstrekt;
- c. een uitkeering aan het Rijk tot aflossing van het onder *b* bedoelde voorschot tot zoodanig bedrag, als telkenjare daarvoor zal kunnen worden bestemd.

Artikel 4.

Tot dekking van de uitgaven, begrepen in de begrootingen, bedoeld bij artikel 2, worden bestemd en bij de wetten tot vaststelling van die begrootingen aangewezen:

- a. zoolang de van het Rijk ontvangen voorschotten door het fonds niet geheel zijn afgelost, een uitkeering uit Hoofdstuk VIII der Rijksbegrooting, voor het eerst op die voor het dienstjaar 1936, tot een bedrag van ten hoogste f 3 570 000,—.
- In het jaar, waarin de algeheele aflossing van de door het Rijk verstrekte voorschotten plaats heeft, wordt zoodanig bedrag tot dekking aangewezen als dan nog noodig is om de begrooting van het fonds sluitend te maken;
- b. het voordeelig saldo der rekening van ontvangsten en uitgaven wegens de bij artikel 2 bedoelde begrooting over het voorafgaande dienstjaar;
- c. de toevallige baten, welke uit deze wet voortvloeien; en voorts, zoolang de meerbedoelde verbetering niet zal zijn beëindigd;
- d. een door het Rijk ten laste van den kapitaaldienst der Rijksbegrooting te verstrekken voorschot tot zoo nabij mogelijk het bedrag, dat tot voorloopige dekking der in artikel 3, sub *a* en *b*, bedoelde uitgaven zal noodig zijn boven de in artikel 4, sub *a*, *b* en *c*, bedoelde ontvangsten.

Artikel 5.

Op de achtereenvolgende begrootingen van het bij deze wet ingestelde fonds wordt voor de uitgaven, genoemd in artikel 3, sub *a*, geen grooter bedrag dan f 53 400 000,— beschikbaar gesteld.

Artikel 6.

Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van den eersten Januari 1936.
Het in artikel 1 bedoelde fonds kan worden aangehaald onder den naam „Defensiefonds”.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten. Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a.i.,

De Minister van Financiën,

222. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Gelijk in de Troonrede reeds werd kenbaar gemaakt, is de Regeering van oordeel, dat in verband met den gewijzigden internationalen toestand bijzondere voorzieningen zullen moeten worden getroffen ter versterking van de weermacht.

Alvorens over te gaan tot een uiteenzetting van de maatregelen, welke in deze door haar noodig worden geoordeeld, meent de Regeering goed te doen in het kort de redenen uiteen te zetten, welke er toe hebben geleid, om tot het treffen dier voorzieningen over te gaan.

De na den wereldoorlog ingetreden veranderingen op het stuk der internationale verhoudingen, in het bijzonder de op-

richting van den Volkenbond erf de ontwapening van Duitschland, hebben aanleiding gegeven tot het brengen van ingrijpende wijzigingen in de organisatie onzer verdedigingsmiddelen. In het jaar 1922 kwam een nieuwe legerorganisatie tot stand, gebaseerd op de Dienstplichtwet 1922. Voor de materiele uitrusting van dit leger was, naar het oordeel der Regeering in haar toenmalige samenstelling, noodzakelijk een aantal voorzieningen te treffen, die te zamen een uitgave van omstreeks 105 miljoen zouden vorderen. Aanvankelijk bestond het voornemen, ten einde deze voorzieningen in betrekkelijk korten tijd te kunnen verkrijgen, over te gaan tot de stichting van een fonds. Van dit voornemen werd echter afgezien en in plaats daarvan werd jaarlijks op de Oorlogs-, later de Defensiebegrooting, een bedrag uitgetrokken van 4 miljoen gulden, met behulp waarvan geleidelijk het vereischte materieel werd aangeschaft.

Deze wijze van handelen mocht destijds voldoende heeten. De internationale toestand in de eerste jaren na 1922 was immers zoodanig, dat gevaar voor acute conflicten niet scheen te bestaan. De ontwikkeling der internationale rechtsverhoudingen scheen goede vorderingen te maken. Het Locarno-verdrag kwam, Duitschland werd lid van den Volkenbond, de voorbereiding eener Ontwapeningsconferentie werd ter hand genomen. Tegen een geleidelijk tot stand brengen van hetgeen in 1922 werd beoogd, bestond inderdaad geen bezwaar.

De ontwikkeling in de latere jaren heeft echter allengs een minder gunstig beeld te zien gegeven. Het vertrouwen tusschen de leden van de nieuwe internationale rechtsgemeenschap toch bleek niet in die mate te zijn gevestigd, dat het mocht gelukken een der leidende beginselen van het Volkenbondpact — te komen tot een internationale beperking van de bewapeningen, als inleiding waarvan bij de Vredesverdragen de ontwapening van Duitschland en van de andere ex-centrale mogendheden bedoeld was — in enig tastbaar resultaat om te zetten. De Ontwapeningsconferentie liep vast en de onoverbrugbaar gebleken tegenstellingen — culmineerende eenerzijds in den eisch van veiligheid, anderzijds in het verlangen, dat de sterk bewapende Staten hun moreele verplichtingen tot beperking hunner toerusting zouden nakomen — waren, zooals bekend, aanleiding dat Duitschland den Volkenbond weder verliet en later zijn algeheele vrijheid op het gebied der bewapening hernam.

Sindsdien is schier allerwege de drang naar sterkere bewapening herleefd.

De Regeering, die niet heeft nagelaten elk plan om tot internationale beperking der bewapeningen te geraken, krachtdadig te steunen, is van oordeel, dat zij in haar plicht zou tekort schieten, indien zij haar oogen sloot voor de realiteit en uit de gewijzigde internationale verhoudingen niet de noodige consequenties zou trekken.

Die consequenties bestaan hierin, dat de materiele uitrusting van het in 1922 aanvaarde legerstelsel thans met meer spoed moet worden voltooid. Tot wijziging in de legersterkte zelf wenscht de Regeering niet over te gaan. Wel zou er veel voor te zeggen zijn de sterkte der jaarlijksche lichting te vergrootten, waardoor, in geval van mobilisatie, de vereischte legersterkte zou kunnen worden verkregen door minder diep in de lichten in te grijpen, zoodat meer jongere en minder oudere dienstplichtigen zouden behoeven te worden opgeroepen, doch de toestand van 's Rijks financiën verzet zich vooralsnog tegen de invoering van dit uit den aard der zaak veel kostbaarder systeem. Dezelfde reden verzet zich mede tegen een verlenging van den eerste oefeningstijd der infanterie, al moge worden opgemerkt, dat deze thans, ook naar de in 1922 bestaande inzichten, aan den korten kant is, daar de instelling van oefenkampen, destijds door de Regeering verbonden aan den korten oefentijd, om de hoge kosten achterwege is gebleven. Daartegenover staat intusschen, dat door de afschaffing van het Vooroefeningsinstituut de oefeningsvoorwaarden van de onberede troepen zijn verbeterd.

Sneller inhalen van den achterstand op het stuk der materiele uitrusting is mede geboden, omdat minder dan eenige jaren geleden het geval was, mag worden vertrouwd, op hulp

van andere leden van den Volkenbond, terwijl eveneens in mindere mate valt te rekenen op de mogelijkheid, dat ons een tijdperk van voorbereiding zal worden gelaten, waarin ontbrekende voorraden zouden kunnen worden aangevuld.

Bij dit alles komt, dat de nadeelen, welke er, sedert het tot stand komen van den Volkenbond, voor een Staat uit voort-spruiten, om als „aanvaller” te worden aangemerkt en economische en militaire sancties tegen zich te zien toegepast, er toe hebben geleid, dat men, bij een conflict, tracht te vermijden als zoodanig te worden gequalificeerd. Zulks geschiedt in de eerste plaats door het achterwege laten van een oorlogsverklaring (Japan—China, Paraguay—Bolivia en nu laatstelijk Italië—Abessynië). De waarborg, die aanvankelijk in de door art. 12 van het Pact voorgeschreven wachttermijn was gezien, wordt hiermede tot een doode letter.

Voorts is — zooals reeds aangestipt — Duitschland uit den Volkenbond getreden en is art. 12 derhalve slechts nog langs den weg van art. 17 van het Pact van toepassing met betrekking tot dit Rijk.

Niet alleen echter is er thans geen waarborg meer, dat aan een onverhoopt conflict steeds een tijdperk van voorbereiding zal voorafgaan, doch er zijn bovendien sterke motieven, welke een agressieven Staat er toe zullen drijven een dergelijk tijdperk zoo eenigszins mogelijk te vermijden.

Onder den indruk van het feit, dat in 1914—1918 de strijd het karakter droeg van een langdurigen en uitputtenden stelling-oorlog, is in de laatste jaren een streven ontstaan om de strijdmachten een zoodanige samenstelling te geven, dat weder snelle beslissingen kunnen worden bevochten. Zulks heeft geleid tot een geweldigen groei van het luchtwapen en tot een steeds voortschrijdende mechanisatie (invoering van pantser- en vechtwagens) en motorisatie van de legers. In alle Staten staan deze drie zaken thans in het middelpunt van de belangstelling. De mogendheden komen hiermede in het bezit van middelen, welke zich er toe leenen een tegenstander te overvallen en neer te slaan alvorens deze zijn militaire en economische mobilisatie heeft kunnen voltooien.

Het behoeft wel geen betoog, dat voor een land met geringe diepte, als het onze, een dergelijke zgn. „Strategische overvalling” een buitengewoon groot gevaar inhoudt, omdat bijna zeker de gelegenheid zal ontbreken zich te kunnen herstellen.

Gelet op het vorenstaande en mede in aanmerking nemend, dat in de laatste jaren door de noodgedrongen bezuinigingen de achterstand op materieel gebied is vergroot (Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag Tweede Kamer Rijksbegrooting 1935), is de Regeering van oordeel, dat in de huidige omstandigheden verbetering van die uitrusting als van urgenten aard moet worden beschouwd. Gelet op den toestand van 's lands financiën heeft zij uiteraard slechts noode tot dezen stap kunnen besluiten, doch de overweging, dat verzuim in het heden in de toekomst mogelijk tot een onherstelbare ramp voor ons onafhankelijk volksbestaan zou kunnen leiden, heeft ten slotte den doorslag gegeven.

Intusschen is het in verband met het bovenstaande niet mogelijk, den gewonen dienst van de defensie-begrooting gedurende eenige jaren te verhoogen met de bedragen die noodig zouden zijn om in de allerdringendste behoeften te voorzien. De Regeering acht de verschillende belangen het best te kunnen behartigen, door een fonds te vormen, waardoor de noodige gelden in betrekkelijk korten tijd kunnen worden beschikbaar gesteld, terwijl de aflossing door het fonds van de uit 's Rijks schatkist ontvangen voorschotten over een grooter aantal jaren kan worden verdeeld. De Regeering heeft zich de financiering van het fonds als volgt gedacht. Aanvangende met het jaar 1936 wordt — tenzij bijzondere omstandigheden tot grooteren spoed mochten nopen — gedurende 4 jaren uit het fonds een bedrag van totaal f 53 400 000 verwerkt voor het hieronder nader aangegeven doel. Dit bedrag wordt verkregen door voorschotten uit 's Rijks schatkist die tegen 4 ten honderd aan het fonds worden geleend.

Aanvangende met het jaar 1936 wordt ter aflossing in ongeveer 20 jaren van deze schuld een jaarlijksch bedrag als annuïteit op het VIIIste Hoofdstuk der Rijksbegrooting gebracht; deze annuïteit bedraagt rond f 3 570 000.

Het ondervolgende wordt thans door de Regeering *urgent* geacht.

1. *Aanschaffing van luchtdoelbestrijdingsmiddelen.*

De steeds toenemende sterkte van het luchtwapen in de ons omringende landen maakt het noodig aan het treffen van meer uitgebreide en krachtiger afweermiddelen bijzondere aandacht te schenken. Het tempo van aanschaffing van modern luchtdoelgeschut met toebehooren — waarvan de eerste aflevering binnenkort zal plaats vinden — zal in verband hiermede aanmerkelijk moeten worden versneld.

2. *Aanschaffing van vliegtuigen.*

Ten aanzien van de sterkte der luchtstrijdkrachten bestaat een aanmerkelijke achterstand, terwijl bovendien van het aanwezige vliegtuigmaterieel een niet onbelangrijk deel als verouderd moet worden beschouwd.

3. *Aanschaffing van infanteriegeschut.*

Met het oog op de voortschrijdende mechanisatie der vreemde legers is het onmisbaar de infanterie uit te rusten met een modern licht infanteriekanon, geschikt voor vechtwagenbestrijding.

4. *Aanvulling van munitie en verdere uitrusting.*

Teneinde te kunnen bereiken, dat binnen niet te langen tijd de thans nog bestaande tekorten aan de munitie voor het reeds aanwezige geschut en aan de uitrusting worden aangevuld dient aanschaffing in versneld tempo te geschieden.

5. *Versterking van het artilleristisch vermogen.*

Vergeleken met andere legers van ongeveer dezelfde doelstelling (bijv. België), is onze artilleristische bewapening bij de overeenkomstige groote eenheid (Divisiegroep-legerkorps) eensdeels veel te zwak en anderdeels niet naar den eisch georganiseerd.

Met moderniseering en versterking van de artilleristische bewapening, zal derhalve zoo spoedig mogelijk een aanvang moeten worden gemaakt.

Voorts dienen maatregelen te worden getroffen tot vergrooting van den aanwezigen munitievoorraad.

6. *Inrichting van kleine versterkingen bij de overgangen der groote rivieren en op enkele andere voor de verdediging van ons land van bijzonder belang zijnde punten (kazematten).*

Naast de hiervoor opgesomde voorzieningen voor de Landmacht zijn soortgelijke maatregelen noodig voor de Zeemacht.

Geheel terzijde latend de organisatie van de Koninklijke Marine nadat een beslissing zal zijn genomen over de vraag welk materieel voor de verdediging van Nederlandsch-Indië het meest doelmatig wordt geacht, is hieronder, op twee uitzonderingen na, voorshands *alleen* rekening gehouden met wat voor een zuiver defensieve kustverdediging hier te lande onvermijdelijk moet worden geacht, d. w. z. *mijnen, mijnenleggers* en *mijnenvegers*. Ook ander materieel — o. a. ter bescherming van de mijnvelden — zal binnen dat kader noodig zijn, doch het is doelmatiger dat deel van de voorzieningen *tegelijk* met die voor de Indische defensie in beschouwing te nemen, waartoe de Regeering in den loop van 1936 de noodige voorstellen hoopt in te dienen.

Naast deze maatregelen voor de zuiver defensieve kustverdediging is alleen nog voorzien in den bouw van een algemeen oefenschip tevens artillerie-instructieschip, dat zoo ingericht zal worden, dat het óók dienen kan ter vervanging van het in West-Indië aanwezige flottieljevaartuig.

De tweede uitzondering waarop zoeven bedoeld werd, betreft den bouw van 2 onderzeeboten (*K XIX* en *K XX*) ter vervan-

geving van een tweetal soortgelijke schepen, die eerlang aan den dienst komen te ontvallen, benevens den afbouw van den flottieljeleider 1931.

De bouw van deze, beslist noodzakelijke, vaartuigen kan, bij den huidige stand der begrooting, *alleen* voortgang hebben, indien de financiering van den tweeden termijn resp. verderen afbouw voorloopig kan geschieden ten laste van het fonds. Na de beslissing in zake de Indische Marine en de definitief te regelen verdeling der kosten van de zeemacht tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië kan met deze beide uitzonderingen rekening worden gehouden.

De aldus te bestrijden uitgaven beloopten voor de Landmacht 31 miljoen en voor de Zeemacht 22,4 miljoen gulden; in totaal derhalve 53,4 miljoen.

De Minister van Oorlog,
Minister van Defensie a. i.,

H. COLIJN.

De Minister van Financiën,

OUD.

222. 4.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge de wet, betreffende de instelling van een fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft, een afzonderlijke begrooting van ontvangsten en uitgaven voor dit onderwerp jaarlijks bij de wet behoort te 'worden vastgesteld en dat de inrichting dier begrooting moet geschieden met inachtneming van de bepalingen der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* nr. 259);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel I.

De begrooting van uitgaven ten behoeve van het fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft, wordt voor het dienstjaar 1936 vastgesteld als volgt:

TITEL A. Gewone dienst	f 23 363 200
TITEL B. Kapitaaldienst	19 793 200
Geheele Dienst	f 43 156 400

TITEL A. GEWONE DIENST.

AFDEELINGEN:

I. MATERIEEL DER ZEEMACHT	f 9 063 200
II. MATERIEEL DER LANDMACHT	14 300 000
III. OVERIGE UITGAVEN	<i>Memorie</i>
	f 23 363 200

AFDEELING I. MATERIEEL DER ZEE-MACHT	f 9 063 200
Artikel 1. Aanbouw, bewapening en uitrusting schepen en vaartuigen	7 463 200
Aanbouw van schepen en vaartuigen; aankoop van oorlogsschepen; aanschaffing van geschut, affutage en projectielen, alles met toebehooren; aanschaffing van torpedo's en lanceerinrichtingen, alles met toebehooren; vervoer, beproeving, conservatie, keuring en toezicht.	
<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1937 (Staatsblad nr. 259).</i>	
Artikel 2. Mijnenmaterieel	1 600 000
Aanmaak en aanschaffing van verspermijnen met toebehooren; ontploffingsmiddelen; royalty; vervoer, beproeving, begeleiding, bewaring en keuring.	
<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad nr. 259).</i>	
AFDEELING II. MATERIEEL DER LAND-MACHT	14 300 000
Artikel 3. Materieel der artillerie met toebehooren en uitgaven voor de Militaire Luchtvaart	10 350 000
Aanschaffing en in staat van verzending brengen van artilleriematerieel en zoeklichten, alsmede van daarvoor noodige grondstoffen; vliegtuigen mot toebehooren; kosten voortvloeiende uit de Luchtvaartwet.	
<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad nr. 259).</i>	
Artikel 4. Nieuwe gebouwen en werken	2 500 000
Nieuwe gebouwen en werken, met hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; aanbestedingskosten en keuringskosten; kosten en ongelden betreffende het sluiten van koop- en andere overeenkomsten; afkoop van rechten, bijdragen voor uitvoering en onderhoud van werken en voor aankoop van daartoe noodige gronden; koopen van perceelen; grondboringen, slaan van proef palen, metingen, waterpassingen en peilingen.	
<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad nr. 259).</i>	
Artikel 5. Chemische en physische strijdmiddelen	1 200 000
Aanschaffing, onderhoud, herstelling en beproeving van chemische en physische strijdmiddelen.	
<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad nr. 259).</i>	
Artikel 6. Kleeding, uitrusting, ledergoed, verplegingsvoertuigen en verdere intendancegoederen	250 000
Aanschaffing en aanmaak van kleeding en uitrusting, van de tot de uitrusting behorende onderscheidingsteekenen, van verschillende voorwerpen, waarvan de militairen, boven en behalve het stel kleeding en uitrusting, wapenen en ledergoed moeten worden voorzien; aanschaffing	

van ledergoed, verplegingsvoertuigen en verdere intendancegoederen; keuring van een en ander.
<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1937 (Staatsblad nr. 259).</i>
AFDEELING III. OVERIGE UITGAVEN ... <i>Memorie.</i>
Artikel 7. Uitkeering aan het Rijk wegens rente van verstrekte voorschotten <i>Memorie.</i>
Artikel 8. Uitkeering aan het Rijk wegens aflossing van verstrekte voorschotten <i>Memorie.</i>
Artikel 9. Vorderingen over afgesloten dienstjaren, als bedoeld in artikel 7, derde lid, der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad nr. 259) <i>Memorie.</i>
TITEL B. KAPITAALDIENST.
Artikel 10. Bijdrage aan den gewonen dienst f 19 793 200
Artikel II.
Tot dekking der uitgaven, in <i>artikel I</i> vermeld, worden aangewezen de volgende ontvangsten:
TITEL A. GEWONE DIENST.
Artikel 1. Uitkeering uit Hoofdstuk VIII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
Artikel 2. Toevallige baten.
Artikel 3. De bijdrage van den kapitaaldienst, bedoeld onder artikel 10 van Titel B van artikel I dezer wet.
TITEL B. KAPITAALDIENST.
Artikel 4. Uitkeering door het Rijk wegens verstrekking van voorschotten.
Lasten en bevelen, dat deze in het <i>Staatsblad</i> zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.
Gegeven
<i>De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,</i>
222. 5.
MEMORIE VAN TOELICHTING.
Voor de onderwerpen, waarvoor bij deze begrooting gelden worden aangevraagd, moge worden verwezen naar het dienaangaande medegedeelde in de <i>Memorie van Toelichting</i> op het wetsontwerp tot instelling van het fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van Nederland betreft.
<i>De Minister van Oorlog, Minister van Defensie a. i.,</i>
H. COLIJN.

222. 6.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT VAN UITGAVEN.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT

BEHOORENDE BIJ DE

RAMING VAN UITGAVEN VOOR HET

FONDS TOT VERBETERING VAN DE MATERIEELE UITRUSTING
VAN DE LANDMACHT EN VAN DE ZEEMACHT VOOR ZOOVEEL
DE KUSTDEFENSIE VAN NEDERLAND BETREFT

VOOR HET DIENSTJAAR

1936.

VERGELIJKEND OVERZICHT.

GEHEELE DIENST.

					Bijlagen. 222. 6.		Fonds en Vaststelling begrooting fonds tot verbetering materieele uitrusting land- en zeemacht voor 1936.				Tweede Kamer.	
Afdeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	GERAAMD BELOOP voor 1936.		TOEGESTAAN voor 1935.		VERSCHIL tusschen de raming voor 1936 en het bedrag, toegestaan voor 1935.				Vermoedelijk beloop van de uitgaven, gedaan of nog te doen voor 1934.	
							Meer.		Minder.			
I	1—2	TITEL A. GEWONE DIENST.		f 23 363 200,—		—		f 23 363 200,—				—
		Materieel der zeemacht		9 063 200,—		—		9 063 200,—				—
II	3—6	Materieel der landmacht		14 300 000,—		—		14 300 000,—				—
III	7—9	Overige uitgaven		Memorie.		—		—				—
	10	TITEL B. KAPITAALDIENST.										
		Bijdragen aan den gewonen dienst		19 793 200,—		—		19 793 200,—				—
		RECAPITULATIE.										
		Totaal Titel A. Gewone dienst		f 23 363 200,—		—		f 23 363 200,—				—
		Totaal Titel B. Kapitaaldienst		19 793 200,—		—		19 793 200,—				—
		Geheele dienst		f 43 156 400,—		—		f 43 156 400,—				—

TITEL A.

GEWONE DIENST.

Nummer der artikelen.	Onderdeelen.	OMSCHRIJVING.	GERAAMD BELOOP voor 1936.		TOEGESTAAN voor 1935.		VERSCHIL		Vermoedelijk beloop van de uitgaven, gedaan of nog te doen voor 1934.	TOELICHTINGEN.	
							tusschen de raming voor 1936 en het bedrag, toegestaan voor 1935.				
							Meer.	Minder.			
1		AFDEELING I. MATERIEEL DER ZEEMACHT. Aanbouw, bewapening en uitrusting schepen en vaartuigen		f 7 463 200,—		—		f 7 463 200,—		—	
		Aanbouw van schepen en vaartuigen; aankoop van oorlogsschepen; aanschaffing van geschut, affûtage en projectielen, alles met toebehooren; aanschaffing van torpedo's en lanceerinrichtingen, alles met toebehooren; vervoer, beproeving, conservatie, keuring en toezicht. <i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Compabiliteitswet 1927</i> (Staatsblad n°. 259).									
		een flottieljeleider 1931 (4de termijn)	f 3 663 200,—								
		een artillerie-instructieschip (1ste termijn)	1 000 000,—								
2		driemijnenleggers c.q. vier mijnenvegers (1ste termijn)	800 000,—								
		twee onderzeeboten K XIX en XX (2de termijn)	2 000 000,—								
		Mijnenmaterieel		1 600 000,—		—		1 600 000,—		—	
		aanmaak en aanschaffing van verspermijnen, met toebehooren; ontploffingsmiddelen; royalty; vervoer, beproeving, begeleiding, bewaring en keuring. <i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Compabiliteitswet 1927</i> (Staatsblad n°. 259).									
3		AFDEELING II. MATERIEEL DER LANDMACHT. Materieel der artillerie met toebehooren en uitgaven voor de Militaire Luchtvaart		10 350 000,—		—		10 350 000,—		—	
		<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Compabiliteitswet 1927</i> (Staatsblad n°. 259).									
		aanschaffing van affûiten, geschut, munitie en ander artillieriematerieel tot verbetering en completeering van de uitrusting van het leger	8 600 000,—								
		aanschaffing van zoeklichten	750 000,—								
4		aanschaffing van vliegtuigen met toebehooren; kosten, voortvloeiende uit de Luchtvaartwet	1 000 000,—								
		Nieuwe gebouwen en werken		2 500 000,—		—		2 500 000,—		—	
		<i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Compabiliteitswet 1927</i> (Staatsblad n°. 259).									
		Kazematten	2 500 000,—		—						

Nummer der artikelen.	Onderdeelen.	OMSCHRIJVING.	GERAAMD BELOOP voor 1936.		TOEGESTAAN voor 1935.		VERSCHIL				Vermoedelijk beloop van de uitgaven, gedaan of nog te doen voor 1934.		TOELICHTINGEN.
							tusschen de raming voor 1936 en het bedrag, toegestaan voor 1935.						
							Meer.		Minder.				
5		Chemische en physische strijdmiddelen <i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259).</i>		f 1 200 000,—		—		f 1 200 000,—				—	
6		Kleeding, uitrusting, ledergoed, verplegingsvoertuigen en verdere intendancegoederen <i>Aangewezen voor toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259).</i> aanschaffing en aanmaak van kleeding, uitrusting, ledergoed, verplegingsvoertuigen en verdere intendancegoederen		250 000,—		—		250 000,—				—	
			f 250 000,—										
7		AFDEELING III. OVERIGE UITGAVEN.											
8		Uitkeering aan het Rijk wegens rente van verstrekte voorschotten		Memorie.		—						—	
9		Uitkeering aan het Rijk wegens aflossing van verstrekte voorschotten		Memorie.		—						—	
		Vorderingen over afgesloten dienstjaren, als bedoeld in artikel 7, derde lid, der Comptabiliteitswet 1927 (Staatsblad n°. 259)		Memorie.		—						—	

TITEL B.

KAPITAALDIENST.

Nummer der artikelen.	Onderdeelen.	OMSCHRIJVING.	GERAAMD BELOOP voor 1936.		TOEGESTAAN voor 1935.		VERSCHIL tusschen de raming voor 1936 en het bedrag, toegestaan voor 1935.				Vermoedelijk beloop van de uitgaven, gedaan of nog te doen voor 1934.		TOELICHTINGEN.
							Meer.		Minder.				
10		Bijdrage aan den gewonen dienst		f 19 793 200,—		—		f 19 793 200,—				—	

222. 7.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT VAN
ONTVANGSTEN.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT

BEHOORENDE BIJ DE

RAMING VAN ONTVANGSTEN VOOR HET

FONDS TOT VERBETERING VAN DE MATERIEELE UITRUSTING
VAN DE LANDMACHT EN VAN DE ZEEMACHT VOOR ZOOVEEL
DE KUSTDEFENSIE VAN NEDERLAND BETREFT

VOOR HET DIENSTJAAR

1936.

TITEL A.

GEWONE DIENST.

						Bijlagen. 222. 7.				Fonds en Vaststelling begrooting fonds tot verbetering materiele uitrusting land- en zeemacht voor 1936.				Tweede Kamer.	
Nummer der artikelen.	Onderdeelen.	OMSCHRIJVING.	GERAAMD BELOOP voor 1936.		TOEGESTAAN voor 1935.		VERSCHIL tusschen de raming voor 1936 en het bedrag, toegestaan voor 1935.				Vermoedelijk beloop van de uitgaven, gedaan of nog te doen voor 1934.		TOELICHTINGEN.		
							Meer.		Minder.						
1		Uitkeering uit Hoofdstuk VIII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936		f 3 570 000,—		—		f 3 570 000,—				—			
2		Toevallige baten		Memorie.		—		—				—			
3		De bijdrage van den kapitaaldienst, bedoeld onder artikel 10 van Titel B van artikel I dezer wet		19 793 200,—		—		19 793 200,—				—			
				f 23 363 200,—		—		f 23 363 200,—				—			

TITEL B.

KAPITAALDIENST.

						Bijlagen. 222. 7.				Fonds en Vaststelling begrooting fonds tot verbetering materiele uitrusting land- en zeemacht voor 1936.		Tweede Kamer.	
Nummer der artikelen.	Onderdeelen.	OMSCHRIJVING.	GERAAMD BELOOP voor 1936.		TOEGESTAAN voor 1935.		VERSCHIL tussen de raming voor 1936 en het bedrag, toegestaan voor 1935.				Vermoedelijk beloop van de uitgaven, gedaan of nog te doen voor 1934.		TOELICHTINGEN.
							Meer.		Minder.				
4		Uitkeerlng door het Rijk wegens yerstrekking van voorschotten		f 19 793 200,—		—		f 19 793 200,—				—	

222. 8.

VOORLOPIG VERSLAG.

Wenschelijkheid van verbetering van de materieele uitrusting.

§ 1. Verscheidene leden konden zich niet vereenigen met de meening van de Regeering, dat de gewijzigde internationale verhoudingen aanleiding zijn, de materieele uitrusting van het in 1922 aanvaarde legerstelsel thans met meer spoed te voltooien. Zij erkenden, dat de internationale toestand zich allengs ongunstig heeft ontwikkeld, doch daartegenover staan lichtpunten, zooals o. a. het Engelsch-Duitsche vlootakkoord, dat ook voor ons land het oorlogsgevaar vermindert, en de gebleken bereidwilligheid van de leden van den Volkenbond tot toepassing van sancties tegen een aanvaller, waardoor, indien de uitwerking daarvan sterk genoeg zal zijn, in het vervolg andere landen zullen worden weerhouden van een aanval. In zoover koesterden deze leden hoogere verwachtingen van den invloed van den Volkenbond dan de Regeering. Zij betreurden, dat de Regeering blijk geeft, weinig vertrouwen te hebben in het vredeswerk van dien bond. Zij achtten dit moeilijk in overeenstemming te brengen met de houding van de Regeering ten aanzien van de toepassing van artikel 16 van het Volkenbondspact, een houding, die weinig deed vermoeden, dat de Regeering kort nadien voorstellen zou doen ter voorbereiding van zelfstandigen afweer tegen een aanval. Zij meenden, dat dit aan onze internationale positie niet ten goede zou komen. Het indienen van deze ontwerpen betreurden zij ook daarom, omdat daardoor aan het pacifistisch streven hier te lande, dat ook in het buitenland weerklank vindt, afbreuk wordt gedaan.

Erkennen de hier aan het woord zijnde leden niet de noodzakelijkheid van opvoering van de gevechtswaarde der weermacht, zij waren bovendien van oordeel, dat het een vreemden indruk zou maken, in dezen tijd, waarin zooveel bezuinigingen op allerlei gebied van sociaal en cultureel belang worden aangebracht, voor de defensie nieuwe millioenen ter beschikking te stellen. Toen in 1933 het vorige Kabinet-COLIJN optrad, stelde het bezuiniging in het uitzicht. Het was op grond hiervan, dat de vrijzinnig-democratische Tweede-Kamerfractie haar stem gaf aan de Defensiebegrooting voor 1934. Niet alleen is van de bezuiniging op de defensieuitgaven niets gekomen, doch nu stelt de Regeering voor, de bewapening op te voeren, zoodat ook ons land aan den bewapeningswedloop deelneemt. Hiermede begeven wij ons op een geheel verkeerden weg. Zelfs aannemende, dat ons land zonder bezwaar het gevorderde bedrag van 53,4 millioen zou kunnen opbrengen, zou deze uitgave toch nutteloos zijn, omdat wij onze bewapening nooit zoo hoog zullen kunnen opvoeren, dat wij in staat zullen zijn, een aanval van een grootere Mogendheid te keeren. Dit is ook gebleken toen wij tijdens de mobilisatie honderden millioenen ten behoeve van de defensie hadden uitgegeven en de opperbevelhebber van landen zeemacht achteraf verklaarde, dat wij zeer onvoldoende bewapend waren. De hier aan het woord zijnde leden meenden, dat Nederland kan volstaan met een weermacht, in staat de orde in het binnenland te handhaven en de Volkenbondsplichten te vervullen. Sommigen dezer leden bespeurden in deze ontwerpen een toegeven aan fascistisch drijven.

Vele andere leden meenden tegenover de hierboven weergegeven opvatting omtrent de internationale verhoudingen in hoofdzaak te kunnen volstaan met een verwijzing naar de beschouwingen in de Memorie van Toelichting betreffende dit onderwerp. Terecht verklaart de Regeering, dat „minder dan eenige jaren geleden het geval was, mag worden vertrouwd op hulp van andere leden van den Volkenbond, terwijl eveneens in mindere mate valt te rekenen op de mogelijkheid, dat ons een tijdperk van voorbereiding zal worden gelaten, waarin ontbrekende voorraden zouden kunnen worden aangevuld”. Aan de uiteenzetting van de Regeering omtrent den internationalen toestand voegden deze leden nog toe, dat ook de verhoudingen in den Pacific in dit verband volle aandacht verdienen. Met de Regeering waren zij van oordeel, dat de gewijzigde internationale toestand bijzondere voorzieningen ter versterking van de weermacht noodzakelijk maakt. Inderdaad hebben de meeste landen van Europa in de laatste jaren hun weermacht reeds aanzienlijk versterkt, of zijn bezig dat alsnog te doen; het zou onverantwoord zijn daartegenover onzerzijds geen maatregelen te treffen. Zou dit reeds zoo zijn, wanneer onze weermacht op peil was: thans, nu de materieele uitrusting daarvan, mede ten gevolge van toegeven aan den geest van défaitisme en misplaatst idealisme, volstrekt onvoldoende is, klemt dit dubbel. Men moge betreuren, dat de te groote zuinigheid, welke sinds 1918 ten opzichte van de weermacht in het algemeen en de materieelvoorziening in het bijzonder werd betracht, thans tot bijzondere uitgaven dwingt, doch het verdient slechts toejuiching, dat de Regeering er in deze omstandigheden met voortvarendheid naar streeft, de gevechtswaarde van de weermacht tot de vereischte hoogte op te voeren. Van toegeven aan fascistisch drijven is hierbij geen sprake. Geen Kabinet, dat zijn taak verstaat, zou zich verantwoord achten, indien het niet met kracht zou streven naar een redelijke versterking van de weermacht. Dit is te meer noodig, omdat Nederland in het zuiden en oosten van natuurlijke grenzen verstoken is, zoodat de vrees niet ongegrond is, dat eenig land in de zwakheid van onze verdedigingsmiddelen een aanleiding zou vinden om met behulp van gemotoriseerde eenheden een strategischen overval op onze militaire en economische verdedigingscentra te doen of om zich naar een ander land een doortocht te forceeren. Ook de voorbereiding van de kustverdediging moet voldoende zijn om andere Mogendheden van een aanval op onze kust af te schrikken.

Naar aanleiding van de tegenstelling, door de eerst aan het woord zijnde leden gemaakt tusschen de bezuinigingen ten aanzien van sociale en cultureele belangen en de voorgestelde verhooging van de uitgaven voor de defensie, merkten de leden, hier aan het woord, op, dat het inderdaad te betreuren is, dat in dezen tijd van besnoeiing op ander gebied in vier jaren tijds voor militaire doeleinden 53,4 millioen moeten worden uitgegeven, doch dat het bewaren van de onafhankelijkheid — zoo noodig met de wapenen — een primaire Staatstaak is. Daartoe moet de weerkracht echter voldoende sterk zijn. Een volk, dat in dit opzicht nalatig is, loopt gevaar, dat het met zijn onafhankelijkheid de cultureele en sociale waarden verliest, welke het zich in den loop van eeuwen heeft verworven. De weerkracht van een volk wordt niet uitsluitend bepaald door de gevechtswaarde van landen zeemacht, doch is ook afhankelijk van den moreelen en economischen toestand van het volk. De voorstellen van de Regeering beoogen slechts het herstel van het harmonisch evenwicht tusschen deze factoren.

Tegenover hen, die tegenstanders bleven van de voorgestelde verbetering van de bewapening, merkten verschillenden van de hier aan het woord zijnde leden op, dat zij, die deze voorstellen, los van den vorm, waarin zij gegoten zijn, onvoorwaardelijk afwijzen, een zeer zware verantwoordelijkheid op zich laden. Als men op het standpunt staat, dat ons land toch niet in staat is zich te verdedigen, is het beter van elke uitgave voor defensie af te zien. Deze leden meenden evenwel te hebben opgemerkt, dat dit standpunt verlaten is, ook door hen, die eens nationale ontwapening voorstonden. Heeft men dit stand-

punt echter eenmaal verlaten, dan behoort men er ook toe mede te werken, dat ons land in staat zij, een aanval te keeren. Op de onmiddellijke hulp van anderen kunnen en mogen wij niet rekenen. In het begin zullen wij geheel op eigen kracht zijn aangewezen. Voorkomen is hier beter dan afwachten en daarom moeten wij, nu het nog tijd is, alle krachten inspannen om onze weermacht paraat te doen zijn. Dat onze weermacht tegen die taak opgewassen kan zijn, hebben de jaren 1914—1918 bewezen.

Financieels beschouwingen.

§ 2. Verscheidene leden, tegenstanders van dit voorstel tot versterking van het defensiematerieel, achtten fondsvorming een onjuist middel ter bereiking van het gestelde doel. Zij achtten het uitschrijven van een leening, zonder hetwelk de vorming van het Defensiefonds wel niet mogelijk zal zijn, slechts geoorloofd voor uitgaven ten behoeve van productieve werken, die ten minste zoo lang dienst doen als de looptijd van de leening duurt. Daaronder kan aankoop van militair materieel niet gerangschikt worden. Het is economisch niet productief en heeft grootendeels een korteren levensduur dan 20 jaren. Bovendien is te verwachten, dat geheel nieuwe vindingen zullen worden toegepast, die een deel van het aangeschafte materieel, in hoe goeden staat dit nog verkeert, verouderd doen zijn. Dit geldt thans reeds in het bijzonder voor vliegtuigen, doch het kan zich ook voor het andere materieel voordoen. Naar de meening van deze leden behooren de voorgestelde voorzieningen uit den gewonen dienst bekostigd te worden, althans de aflossing behoort in een veel sneller tempo dan 20 jaren te geschieden. Dan zou echter aanzienlijke verhooging van de defensiebegrooting onvermijdelijk zijn, iets, waartoe zij in geen geval zouden medewerken. Wil de Regeering de moderne middelen van oorlogvoering, dan is geen andere oplossing mogelijk dan de geheele weermacht op een anderen voet in te richten, zoodat enkel nog aanwezig is, wat men voor de moderne wijze van oorlogvoeren noodig acht, mits de defensiebegrooting niet hooger wordt dan zij thans is. De hier aan het woord zijnde leden meenden, dat het niet op hun weg lag, dit denkbeeld nader uit te werken; de Regeering behoort dit te doen, indien zij de versterking van de weermacht noodzakelijk acht.

Als tweede bezwaar tegen fondsvorming voerden deze leden aan — eenige andere leden voegden zich daarbij —, dat hierdoor beslist wordt over een uitgave van 53,4 miljoen, in vier jaren te verwerken. Waarom, zoo vroegen zij, moet nu reeds beslist worden over het geheele plan? Kan dit niet van jaar tot jaar geschieden? De Staten-Generaal zullen, indien eenmaal tot fondsvorming besloten zal zijn, hun goedkeuring aan deze posten niet kunnen onthouden. Het zal niet mogelijk zijn, deze uitgaven te verminderen, ook indien de verhoudingen binnen vier jaren mochten zijn verbeterd. Dit achtten zij een aantasting van het budgetrecht der Volksvertegenwoordiging. Zij brachten in herinnering, dat ook vroeger voorstellen tot fondsvorming voor militaire doeleinden niet aanvaard zijn. De Kamer heeft toen te recht den eisch gesteld, dat men ieder jaar moet kunnen beslissen over wat telkens noodig wordt geacht.

Sommige leden meenden, dat de bovenstaande beschouwingen te meer gelden, omdat het voorgestelde fonds van geheel anderen aard is dan vele andere Rijksfondsen. Dit fonds immers heeft, in tegenstelling tot andere, geen inkomsten uit bestemmingsbelastingen, doch als eenige inkomsten de uitkeering uit den gewonen dienst en toevallige baten ter aflossing van de voorschotten van het Rijk; het is niets anders dan een financieringsplan door middel van een leening.

Verscheidene andere leden merkten op, dat de vraag, of al dan niet een fonds moet worden gevormd, eigenlijk meer een boekhoudkundige quaestie is, welke theoretisch wellicht van belang kan zijn, maar thans zonder veel practische beteekenis, aangezien zij het — dit in overeenstemming met een deel van de hierboven aan het woord zijnde leden — uitgesloten achtten, de weermacht ten laste van den gewonen dienst in vier jaren

tijds voldoende te versterken. Wil men de zaak thans aanpakken, dan is er geen keus en is de vorming van een fonds de eenige weg. De stelling, dat alleen voor uitgaven ten behoeve van „productieve” uitgaven geleend mag worden, achtten deze leden in haar algemeenheid onjuist. Intusschen waren ook sommigen dezer leden van oordeel, dat het aanbeveling zou verdienen, den termijn van 20 jaren aanzienlijk te bekorten. Hoe aan de vorming van een fonds het bezwaar verbonden kan zijn, dat de medewerking van de Staten-Generaal uitgeschakeld zou worden, konden zij niet inzien, immers ook ten laste van dit fonds mag niets worden aangeschaft dan na goedkeuring van de begrooting door de Staten-Generaal. Ook ontging het hun, waarom de omstandigheid, dat dit fonds geen inkomsten uit bestemmingsbelasting heeft, aan het door hen bestreden betoog meer kracht zou bijzetten.

Eenige leden voerden als bezwaar tegen een aflossingstermijn van 20 jaren aan, dat, indien in den economischen toestand van ons volk en daarmede in de Rijksfinanciën binnen afzienbaren tijd een verbetering mocht intreden, men spoediger zou moeten aflossen, ja zelfs zoo spoedig mogelijk tot liquidatie van het fonds zou moeten overgaan.

Verscheidene leden, voorstanders van de verbetering van de materieele uitrusting, deelden in zoover de meening van de hierboven aan het woord zijnde tegenstanders van deze versterking, dat ook zij fondsvorming in beginsel een onjuist middel ter bereiking van het gestelde doel achtten. Zij achtten het niet uitgesloten, dat over vier jaren, wanneer het geheele bedrag van f 53 400 000 zal zijn verwerkt, nieuwe uitgaven voor de materieele uitrusting zouden noodig zijn, maar dan blijft nog gedurende zestien jaren de druk van rente en aflossing der leening bestaan. De voorgestelde wijze van financiering zou alleen dan juist zijn, indien vaststond, dat in twintig jaren geen verdere verbetering van de materieele uitrusting noodig zou zijn. Sommigen hunner waren dan ook van meening, dat de voorgestelde voorzieningen uit den gewonen dienst bekostigd zouden moeten worden. Anderen zouden zich evenwel over hun bezwaren kunnen heenzetten, indien de Regeering bereid zou zijn, den aflossingstermijn aanzienlijk korter te stellen dan 20 jaren. Eenige leden zouden dezen termijn op ten hoogste acht jaren willen stellen. In elk geval zal, aldus de hier aan het woord zijnde leden, financiering uit den gewonen dienst of aflossing in veel sneller tempo dan 20 jaren hoofdstuk VIII der Rijksbegrooting aanzienlijk zwaarder belasten dan thans, doch zij meenden, dat verhooging van de uitgaven ten laste van den gewonen dienst onvermijdelijk zal zijn, zelfs bij behoud van een fonds met een 20-jarigen aflossingstermijn. Met het oog op den financieelen toestand des Rijks heeft de Regeering zich laten leiden door de gedachte, dat zelfs in de tegenwoordige zorgvolle internationale omstandigheden de raming der uitgaven van het VIIste hoofdstuk der Rijksbegrooting niet mag worden verhoogd. Om te bereiken, dat de annuïteit niet hooger zal zijn dan het thans niet meer benoodigde bedrag van pl.m. 4 miljoen ten behoeve van de verbetering en uitbreiding van bewapening en uitrusting, moest zij het aantal annuïteiten op 20 stellen, terwijl na vier jaren gedurende 16 jaren niets meer zal mogen worden aangeschaft. Dat standpunt is echter niet houdbaar, omdat veel van het ten laste van het fonds aan te koopen materieel binnen 20 jaren vernieuwd zal moeten worden, terwijl ander materieel, dat wellicht een langeren levensduur heeft, ten gevolge van de vorderingen der techniek zijn waarde zal hebben verloren. Welk bedrag, zoo vroegen deze leden, zal in de eerste 20 jaren na de instelling van het fonds moeten worden uitgegeven voor onderhoud en vernieuwing van het nieuwe materieel? Daarnaast rijst de vraag, in hoever de huidige legersterkte overeenkomt met de uitbreiding en verbetering, welke het materieel voor de landmacht zal ondergaan. Ten slotte merkten zij op, dat uitbreiding van het aantal oorlogsschepen onvermijdelijk gepaard zal moeten gaan met uitbreiding van het marinepersoneel. Is dus het uitgangspunt van de Regeering, dat namelijk de uitgaven ten laste van den gewonen dienst niet mogen

worden verhoogd, onjuist, dan ontvalt daarmee aan de Regeering de grond voor het handhaven van een fonds met een 20-jarigen aflossingstermijn. De leden, hier aan het woord, be-
treurden, dat verhooging der uitgaven ten laste van den ge-
wonen dienst onvermijdelijk zal zijn, doch zouden het onver-
antwoordelijk achten, de weermacht niet naar behooren uit te
rusten. Dat Nederland voor zijn weermacht geen te hooge lasten
legt op de Rijksuitgaven, blijkt uit het Overzicht, dat de Minister
van Defensie bij de Memorie van Antwoord betreffende hoofd-
stuk VIII der Rijksbegrooting voor 1936 heeft gevoegd. Uit dat
overzicht komt duidelijk naar voren, dat b.v. Zweden, Dene-
marken en België voor hun defensie meer uitgeven dan Neder-
land.

Sommige leden vroegen, of ten behoeve van het fonds niet een
bijzondere leening zou kunnen worden aangegaan tegen verlaagde
rente; deze leden verwezen naar het voorbeeld van Engeland,
waar men met een beroep op de nationale gevoelens der burgerij
een leening ten behoeve van de weermacht tegen zeer lage rente
had kunnen sluiten. Gaarne zouden zij vernemen, of de Regee-
ring dit denkbeeld uitvoerbaar zou achten.

Eenige leden, die het voorgestelde financieringsplan niet zuiver
achtten, vroegen of de materieelaanmaak niet uit het Werkfonds,
dat daartoe zou moeten worden aangevuld, zou kunnen worden
bekostigd. Daarbij dient echter voorop te staan, dat het mogelijk
zal zijn, het materieel geheel of bijna geheel hier te lande te doen
vervaardigen. Zij stelden zich voor, hierop nader terug te komen.

Eenige andere leden, die het voorgestelde financieringsplan
daarentegen juist achtten, meenden niet, dat de versnelde voor-
ziening in de materieelbehoefte tot aanzienlijke verhooging van
de uitgaven zal leiden. In 1922, bij het tot stand komen van de
nieuwe legerorganisatie, werd geraamd, dat de materieelvoorzie-
ning 105 miljoen zou vorderen. Daartoe zou gedurende 13 jaren
rond 4 miljoen worden uitgegeven, dus in totaal rond 52 mil-
lioen. Het onderhavige plan, volgens hetwelk in 20 jaren het
ontbrekende bedrag van 53 miljoen zal worden gefinancierd,
bestendigt den jaarlijkschen post van rond 4 miljoen, verlaagt
dezen zelfs met $\frac{1}{2}$ miljoen. Het voornaamste verschil is, dat het
ontbrekende materieel niet in twintig, maar in vier jaren zal
worden aangemaakt. Het aan te maken materieel zal ten deele
binnen twintig jaren versleten zijn en vernieuwd moeten worden.
In zoover zullen deze voorstellen tot een — overigens geringe —
verhooging van de thans geraamde uitgaven leiden. Wellicht zal
ook eenig gedeelte van het materieel verouderd blijken te zijn en
vervangen moeten worden door modernere wapenen of uitrus-
tingsstukken. De leden, hier aan het woord, meenden echter,
dat dit niet in die mate het geval zal zijn als andere leden ver-
wachtten.

Sommige leden merkten op, dat een zuivere beoordeeling van
deze ontwerpen wordt bemoeilijkt, doordat een uitgewerkt
financieringsplan, zooals de Regeering dat bij voorbeeld over-
legde bij de Memorie van Toelichting betreffende het ontwerp
van wet tot het geven van vrijheid om een concessie tot tolhef-
fing te verleenen aan een aan te wijzen naamlooze vennoot-
schap en dat tot financiering van den versnelden bruggenbouw
door verhooging der tijdelijke heffing van het bijzonder invoer-
recht op benzine (Gedrukte Stukken 1935—1936 — **56** en **164**),
bij de thans aan de orde zijnde ontwerpen ontbreekt. Vast staat
slechts, dat in vier jaren tijds f 53 400 000 zal worden uitge-
geven, waarvan in het eerste jaar op den gewonen dienst zal
worden uitgetrokken f 23 363 200. Omtrent de volgende jaren
verstrekt de Regeering geen gegevens. De aflossing zal volgens
bladz. 3 van de Memorie van Toelichting „in ongeveer 20 jaren”
geschieden; art. 4, onder a., van het ontwerp tot instelling van
een Defensiefonds bepaalt, dat, zoolang de van het Rijk ont-
vangen voorschotten niet zijn afgelost, uit hoofdstuk VIII der
Rijksbegrooting een bedrag van „ten hoogste f 3 570 000” aan
het fonds zal worden uitgekeerd. De hier aan het woord zijnde leden
zouden het op prijs stellen, indien de Regeering bij haar
antwoord een nauwkeurig financieringsplan zou willen over-
leggen.

Voorshands waren deze leden van oordeel, dat het niet noodig
zal zijn, de aflossing over 20 jaren uit te strekken. Zij meen-
den, dat het fonds in 18 jaren zal kunnen zijn geliquideerd,
omdat reeds in 1936 een aflossing zal geschieden. In dit verband
merkten zij op, dat, indien het benodigde bedrag in vier gelijke
termijnen zou worden uitgegeven, het geleende na 17 of 18 jaren
zou kunnen zijn afgelost. Thans wordt de materieelvoorziening
duurder, nu in het eerste jaar reeds 43 pct. van het benodigde
materieel zal worden verwerkt, ten gevolge waarvan, bij een
aflossing in 20 termijnen, voor een materieelwaarde van 53,4
miljoen 71,4 miljoen zal moeten worden betaald.

Eenige leden vroegen, uit welke middelen de uitkeering door
het Eijk aan den kapitaaldienst van het fonds zal geschieden.
Zal de Regeering hiervoor uit de gewone middelen putten, of
zal zij daartoe een leening sluiten en, zoo ja, tot welk bedrag?

De personeelvoorziening.

§ 3. Tot hun leedwezen hadden vele leden in de Memorie
van Toelichting een uiteenzetting gemist van de gevolgen, welke
de voorgestelde verbeteringen op materieel gebied zouden heb-
ben ten aanzien van het personeelvraagstuk. De Regeering acht
vergrooting van het contingent wenschelijk, maar ziet daarvan
af op grond van financieele overwegingen; met volkomen erken-
ning van de waarde van dit argument voor het oogenblik, meen-
den deze leden, dat dit niet houdbaar zou blijken; zij waren dan
ook van oordeel, dat de onvermijdelijke consequenties van het
voorgestelde reeds thans bekend dienden te zijn.

Sommigen dezer leden betoogden, dat de weermacht van den
Staat een harmonisch geheel behoort te zijn: een aantal man-
nen, van te weinig materieel voorzien, zooals het nu is, is even
verkeerd als een hoeveelheid materieel met te weinig mannen
om het te bedienen, zooals het worden zal, als dit wetsontwerp
wet wordt. Eerst dan heeft het land het maximum profijt van
de voor de landsverdediging bestede gelden, wanneer het aan-
tal manschappen in goede verhouding staat tot de hoeveelheid
materieel en zoowel manschappen als materieel in harmonische
verhouding verdeeld zijn over de verschillende wapens. Bestaat
die gunstige verhouding niet, dan zal in geval van nood veel
geld nutteloos uitgegeven blijken. Welk nut hebben de gelden
voor een regiment artillerie, wanneer het vereischte aantal pro-
jectielen voor de vuurmonden niet aanwezig is; welk nut hebben
de voor de infanterie uitgegeven gelden, wanneer de divisie over
onvoldoende artillerie beschikt; wat is het rendement van de
voor een marineschip uitgegeven miljoenen, wanneer het niet
voldoende bemand kan worden, en welk nut hebben de voor
mijnversperringen uitgegeven gelden, wanneer onze zee en lucht-
macht onvoldoende zijn ter bescherming van de marinebasis?
De weermiddelen beïnvloeden elkaars waarde wederkeerig; de
waarde van het geheel wordt bepaald door de waarde van het
zwakste onderdeel. Daarom kwamen de leden, hier aan het
woord, met kracht op tegen elke eenzijdige behartiging van
defensiebelangen. Zij meenden daarom, dat uitbreiding van het
contingent niet achterwege gelaten kan worden.

Voorop stellende, dat de organisatie van het leger geheel los
staat van het werkloosheidsprobleem, wilden eenige leden de
opmerking niet achterwege laten, dat bij uitbreiding van het
contingent menigeen aan den demoraliseerenden invloed van de
werkloosheid zou worden onttrokken. De kosten van uitbreiding
van het contingent zullen voor wat betreft de werkloozen, die
voor eerste oefening onder de wapenen komen, ten deele worden
goedgemaakt door verlaging van de uitgaven voor werkloosheids-
zorg.

Beperkten de hierboven aan het woord zijnde leden zich tot
het aantoonen van den samenhang tusschen verbetering van de
materieelvoorziening en uitbreiding van het contingent, ver-
scheidene andere leden, die zich met deze beschouwingen
geheel konden vereenigen, wilden zich hiertoe niet be-
palen en achtten ook om andere redenen versterking en
betere oefening van het personeel noodzakelijk. Naar hun

oordeel is verbetering van de materiele uitrusting alleen niet voldoende om de weermacht aan haar doelstelling te doen beantwoorden. Bij mobilisatie zullen voor het leger en de reserve 15 à 16 lichtingen moeten worden opgeroepen. Voor het leger in eerste linie is ten minste pl.m. 350 000 man noodig. Een groot aantal daarvan zal echter den eersten oefeningstijd en de herhalingsoefeningen te lang achter zich hebben om voldoende geoefend te zijn. Dit bezwaar kan slechts ondervangen worden door uitbreiding van het contingent, waardoor zal worden bereikt, dat een geringer aantal lichtingen voldoende is om het leger op oorlogssterkte te brengen, of door verhooging van het aantal herhalingsoefeningen tot ten minste drie. De hier aan het woord zijnde leden zouden beide middelen willen toepassen om de weerkracht van ons leger op voldoende peil te brengen. Mocht de Regeering hiertegen om financiële overwegingen onoverkomelijk bezwaar hebben, dan zouden zij zich met een van beide middelen willen vergenoegen. In ieder geval achtten zij het inslaan van een van beide wegen noodzakelijk om uit de moeilijkheden te komen. Zij verheelden zich niet, dat in ons land tegen opvoering van het aantal herhalingsoefeningen bezwaar bestaat. In dit verband merkten zij echter op, dat het Zwitsersche legerstelsel 8 herhalingsoefeningen kent.

Voorts bepleitten de hier aan het woord zijnde leden om twee redenen verlenging van den eersten oefeningstijd voor de onbereden wapens. Het geldende stelsel, waarbij de eerste oefeningstijd op 5½ maand is gesteld, achtten zij volstrekt onvoldoende voor de opleiding. Toen deze duur op 5½ maand werd gesteld, lag het in de bedoeling, dat de dienstplichtigen de laatste zes weken in oefeningskampen zouden doorbrengen. Naar het oordeel van deze leden zal voldoende eerste, oefening slechts kunnen worden verkregen door den eersten oefeningstijd te verlengen, of door — met behoud van den geldenden duur — oefeningskampen in te richten, waarin de manschappen meer gelegenheid tot oefening zullen hebben dan in de garnizoenen. Intusschen zouden deze leden aan de eerste oplossing de voorkeur geven, ook met het oog op de bezetting van de te bouwen kazematten. Zullen deze aan hun bestemming — het voorkomen en, desnoods, weerstaan van een verrassenden overval — voldoen, dan zal daarin een permanente bezetting aanwezig moeten zijn. Voorshands kwam het dezen leden voor, dat deze taak niet aan de politietroepen zal kunnen worden opgedragen, tenzij dit wapen aanzienlijk zou worden uitgebreid, hetgeen waarschijnlijk op te groote kosten zal afstuiten. Dan zal de legerleiding echter steeds over een voldoende aantal afgerichte dienstplichtigen moeten kunnen beschikken. Dit kan echter slechts worden bereikt door verlenging van den eersten oefeningstijd.

De vraag werd gesteld, welke troepen zullen worden bestemd voor de bezetting van de te bouwen kazematten. Men achtte deze vraag daarom van groot belang, omdat gedurende een groot gedeelte van het jaar geen afgerichte infanterie ter beschikking staat. Alen kon zich niet tevreden stellen met het standpunt van den Minister, neergelegd in de Nota naar aanleiding van het Verslag betreffende het jongste ontwerp tot vaststelling van het VIIIste Hoofdstuk der Rijksbegrooting, dat het in strijd niet 's Lands belang zou zijn, gegevens openbaar te maken omtrent de troepen, welke in de zuidelijke en oostelijke provinciën beschikbaar zijn ter bescherming van de strategische punten tegen plotselinge overvallen. Indien de Minister overwegende bezwaren zou hebben, het antwoord op de bovengestelde vraag in de Memorie van Antwoord op te nemen, zou men er op willen aandringen, dit antwoord neer te leggen ter Griffie, ter vertrouwelijke kennisneming door de leden.

Enkele leden achtten het naar aanleiding van de onderhavige wetsontwerpen en in verband met de bovenstaande beschouwingen, noodzakelijk, meer uitvoerig hun standpunt ten aanzien van het vereischte aantal manschappen en den duur van het dienstverband uiteen te zetten. Zij stelden voorop, dat ons leger aan een drievoudige doelstelling moet beantwoorden:

1. Zoo krachtig mogelijke verdediging van het vaderland tegen een inval van vijandelijke legers.
2. Het treffen van voorbereidingen nabij de grens en op de vliegvelden om strategische overvallen te kunnen weren.
3. Medewerking om ons leger te laten voldoen aan de verplichtingen, voortvloeiende uit het lidmaatschap van den Volkenbond.

Het leger zal in staat moeten zijn, ook in de grensprovinciën den eersten stoot op te vangen zonder daarvan al te ernstige nadeelen te ondervinden, terwijl het in bijzondere gevallen offensief moet kunnen optreden. Het aantal manschappen en in het bijzonder de qualiteit daarvan, d.w.z. de geoefendheid, samenhang en bevelvoering, alsmede het te hunner beschikking staande materieel, moeten alle met dit doel in overeenstemming zijn. Dit is een verder gaande eisch dan verdediging van de vesting Holland, het verrichten van politiediensten of het deelnemen aan een militaire Volkenbondsactie.

Zonder daarmede te willen erkennen, dat ons leger aan al de andere te stellen eischen voldoet, wilden de hier aan het woord zijnde leden zich verder beperken tot het vereischte aantal manschappen en den duur van het dienstverband. Hierbij legden zij den nadruk op de qualiteit van het dienstplichtig personeel; daarin is op verschillende wijzen verbetering te brengen, onder meer door verlenging van den eersten oefeningstijd, meer herhalingsoefeningen, een grooter contingent. Dit laatste niet zoozeer om het aantal manschappen te velde op te voeren, als wel om het leger een verjonging te doen ondergaan, waarbij niet langer uit 15, doch uit minder lichtingen behoeft te worden geput. Vooral dit teruggrijpen naar oudere lichtingen maakt het oplossen van vraagstukken, welke de organisatie van het veldleger betreffen, steeds moeilijker. Afgescheiden van de overweging, dat daardoor een groot aantal gehuwde mannen reeds dadelijk te velde moet trekken, leidt de gevechtswaarde van de groote oorlogseenheden daaronder sterk. Dit klemmt te meer, als men in aanmerking neemt, dat zooveel jonge mannen buiten militairen dienst blijven. De ervaring leert, dat de geoefendheid der jongste acht lichtingen nog ongeveer voldoende mag worden geacht, doch deze is bij de oudere lichtingen volstrekt onvoldoende. De lichtingssterkte is te gering — in het bijzonder voor wat de infanterie betreft — om in de behoeften van het oorlogsleger te voorzien, omdat ten behoeve van de grens- en kustbewaking bij de voor-mobilisatie en ten behoeve van hulpdiensten een groot aantal manschappen aan de infanterie wordt onttrokken. Het vliegwezen, de motoriseering van de legers elders, de verbetering van wegennet en rivierovergangen stellen hogere eischen dan vroeger aan de voorzorgen tegen overvallen. Het gevaar bestaat, dat daartoe al dadelijk een beroep zal moeten worden gedaan op nog andere lichtingen van de aanvullingsreserve. Nu wordt van de 72 000 jongelieden, die jaarlijks den dienstplichtigen leeftijd bereiken, slechts een derde deel volgens de wet voor het vervullen van den dienstplicht bestemd. Terwijl vóór 1914 de lichtingssterkte 23 000 man bedroeg, is zij thans, nu de bevolking sindsdien met 1/3 is toegenomen, 3500 man zwakker. Indien het voor Nederland passende oorlogsleger, vermeerderd met 25 pet. depotsterkte, uit acht lichtingen werd samengesteld, zou een lichtingssterkte van ongeveer 39 000 opgeleide manschappen noodig zijn. Dit zou, rekening houdend met verloop en verlof, en bij handhaving van het geldende stelsel omtrent de vrijstellingen, tot een jaarcontingent van pl.m. 48 000 man leiden, wat practisch beteekent „algemeene dienstplicht”. Daartoe zou de Defensiebegrooting niet 12 miljoen moeten worden verhoogd, waaraan, vooral onder de tegenwoordige financiële omstandigheden, niet valt te denken. De leden, hier aan het woord, zouden zich daarom met een tusschenoplossing willen vergenoegen. Naar hun oordeel zou een aanvaardbaar compromis zijn te bereiken met een lichtingssterkte van 28 000 man, waarvoor een jaarcontingent van 35 000 man wordt vereischt. Daarbij zouden 12 lichtingen noodig zijn om in de behoeften der oorlogsorganisaties te voorzien. Daar de geoefendheid van de negende en

verdere lichteningen onvoldoende is te achten, zou hierbij een derde herhalingsoefening moeten worden ingevoerd. Deze leden raamden de kosten van een en ander op 5 miljoen.

Zonder zich er over uit te laten, in hoever zij met de hierboven weergegeven beschouwingen akkoord gingen, wilden andere leden slechts opmerken, dat de hierboven, onder 3, vermelde taak van ons leger: medewerking om ons leger te laten voldoen aan de verplichtingen, voortvloeiende uit het lidmaatschap van den Volkenbond, slechts in de allerlaatste plaatst komt. Nederland is niet verplicht, aan militaire sancties deel te nemen. De weermacht dient in de eerste plaats om haar nationale taak te vervullen. Eerst daarna kan er van het vervullen van internationale verplichtingen sprake zijn.

Eenige leden vroegen, of in de behoefte aan personeel — en met het oog op het nieuwe materieel vooral geoefend personeel — niet zou kunnen worden voorzien, althans gedeeltelijk en voor den eersten tijd, door aan het verlofspersoneel gelegenheid te geven, vrijwillig onder de wapenen te komen. Het land vraagt ook van dit personeel offers, vooral wanneer het in nood is; kan omgekeerd het land, nu een deel van dit personeel door werkloosheid in nood is, dien menschen niet te hulp komen?

Verscheidene andere leden, die zich tegen versterking van het defensiematerieel kantten, wilden zich naar aanleiding van de hierboven weergegeven beschouwingen omtrent de personeelvoorziening beperken tot de opmerking, dat daaruit wel blijkt, dat de voorgestelde materieelvoorziening de personeelslasten hooger zal doen worden. Thans wijst de Regeering de verschillende militaristische eischen, welke vele leden vervuld willen zien, af, omdat zij het nu van het meeste belang acht, dat haar de gelden worden toegestaan, welke voor de versterking van het materieel noodig zijn, doch de versterking van het materieel zal onvermijdelijk leiden tot uitbreiding van het contingent, verlenging van den eersten oefeningstijd of vergrooting van het aantal herhalingsoefeningen. Dit was voor de leden, hier aan het woord, een reden te meer, de voorgestelde ontwerpen onaanvaardbaar te achten.

Waren de in deze paragraaf aan het woord zijnde leden alle er van uitgegaan, dat versterking van het materieel tot versterking van het personeel zal moeten leiden, enkele andere leden gaven als hun meening te kennen, dat deze noodzakelijkheid niet aanwezig is. Zij waardeerden het, dat de Regeering — zij het om geldelijke redenen — voorshands niet tot versterking van het personeel zal overgaan.

Sommige leden bestreden de uitlating in de Memorie van Toelichting, „dat door de afschaffing van het Vooroefeningsinstituut de oefeningsvoorwaarden van de onbereden troepen zijn verbeterd”. Zij bleven het betreuren, dat de Regeering dit instituut, waardoor de oefeningsvoorwaarden werden verbeterd en dat er toe bijdroeg, het leger populair te maken, heeft afgeschaft.

Het materieel van de landmacht.

§ 4. Verscheidene leden wilden de opmerking niet achterwege laten, dat de Regeering nauwlettend zal moeten toezien, dat bij alle uitgaven de grootste zuinigheid zal worden betracht. Zij vertrouwden, dat de Regeering zich niet te zeer door haar militaire raadslieden zal laten leiden, wier streven uitgaat naar steeds verdere vervolmaking van het defensie-apparaat. Er dient gewaakt te worden tegen een stemming, alsof zuinigheid thans minder geboden zou zijn dan voorheen. De hier aan het woord zijnde leden meenden, dat er voor deze opmerking aanleiding is, omdat ten aanzien van militaire uitgaven niet immer met de vereischte voorzichtigheid wordt gehandeld. Ook de wijze, waarop wapens, munitie en vliegtuigen worden aangekocht, had niet steeds hun instemming. Bij meer centralisatie en betere samenwerking van de verschillende organen zou van het beschikbare geld een beter gebruik kunnen worden gemaakt. Intusschen waren deze leden met de Regeering van oordeel, dat voorop moet staan, dat onze weermacht goed moet zijn uitgerust; dezen eisch achtten zij niet in strijd met dien van gepaste zuinigheid.

Mede naar aanleiding van de hierboven weergegeven vraag, of de voorgestelde aanmaak van materieel geheel of ten deele uit het Werkfonds 1934 zou kunnen worden gefinancierd, vroegen sommige leden, welk gedeelte van de te besteden gelden aan de nationale industrie ten goede zal komen. Is het juist, zoo vroegen eenigen dezer leden, dat 60 pct. van het arbeidsloon in Nederland zal blijven? De hier aan het woord zijnde leden drongen er met kracht op aan, de vervaardiging van een zoo groot mogelijk gedeelte van het materieel aan de Nederlandsche industrie te gunnen. Dit zou, naar zij meenden, de bezwaren tegen de voorgestelde uitgaven doen verzwakken.

Sommige leden drongen er op aan, grooten spoed te betrachten bij den aanmaak van het materieel, te meer, waar vermoedelijk nog tal van voorbereidingen en proefnemingen aan den eigenlijken aanmaak vooraf zullen moeten gaan. Andere leden vroegen of de materieelvoorziening niet in korteren tijd dan vier jaren zou kunnen geschieden.

Verscheidene leden koesterden zeer ernstige bezwaren tegen het doen vervaardigen van chemische en physische strijdmiddelen, waarvoor f l 200 000 wordt aangevraagd. Naar hun meening hebben deze strijdmiddelen een aanvallend karakter, dat niet in overeenstemming is met de bedoeling van de aanhangige ontwerpen, welke er op gericht is, de middelen tot defensie te verbeteren. Ook wenschten deze leden te weten, welke typen vliegtuigen zullen worden aangeschaft; tegen het invoeren van vliegtuigen, uitsluitend voor den aanval bestemd, zooals bommenwerpers, zou hetzelfde bezwaar gelden.

Andere leden merkten op, dat voor een krachtige verdediging het gebruik van aanvallende strijdmiddelen niet zelden noodzakelijk is. Uit een voorstel tot aanschaffing van deze strijdmiddelen mag dus niet worden afgeleid, dat de Regeering voornemens is, aan onze weermacht een offensief karakter te geven. Intusschen meenden zij, dat aan gasmaskers, die toch onder de chemische strijdmiddelen moeten worden gerekend, een offensief karakter bezwaarlijk kan worden toegekend.

Weer andere leden zouden gaarne nauwkeurig willen weten, wat onder chemische en wat onder physische strijdmiddelen moet worden verstaan.

Sommige leden, die het waardeerden, dat de Regeering haar passieve houding heeft verlaten, betwijfelden, of het bedrag, dat in vier jaren verwerkt zal worden, wel voldoende is om in de geheele materieelbehoefte te voorzien. Zij betreurden, dat de Memorie van Toelichting geen voldoende inzicht geeft over de besteding van het bedrag, dat in het fonds zal worden gestort. Zij verzochten daaromtrent nader te worden ingelicht. Daarbij wezen zij er op, dat bij het besteden van gelden voor het fonds rekening dient te worden gehouden met den grooten achterstand, die bij de materieele uitrusting in den loop der jaren is ontstaan, en met wat noodig is ter aanvulling van die uitrusting in verband met de verslechtering van de internationale verhoudingen. Zij meenden, dat, wanneer met deze beide factoren zou worden rekening gehouden, het bedrag van rond 53 miljoen veel te gering zou blijken. In deze meening werden zij versterkt door de omstandigheid, dat de Regeering in de Memorie van Antwoord betreffende het ontwerp van wet tot vaststelling van de begrooting voor het VIIIste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 nog verscheidene desiderata opnoemde, waarvan de Memorie van Toelichting tot de onderhavige wetsontwerpen niet rept. Ligt het niet in het voornemen, zoo vroegen zij, dat vechtwagens en. pantserwagens zullen worden aangeschaft? Zij zouden het op prijs stellen, indien de Regeering de Kamer nader zou willen inlichten omtrent de voorgenomen besteding van het bedrag van 53,4 miljoen, hetzij bij Memorie van Antwoord, hetzij door een ter Griffie neer te leggen nota.

Sommige leden bepleitten het denkbeeld, uit het fonds ook den bouw en de inrichting van oefeningskampen te betalen.

Eenige leden, die de noodzakelijkheid niet ontkenden, kleine versterkingen in te richten bij de overgangen der groote rivieren en enkele andere voor de verdediging van bijzonder belang zijnde

punten, meenden te weten, dat reeds op tal van plaatsen met dit werk een begin was gemaakt. Gaarne zouden zij vernemen, uit welke begrootingsposten deze werken worden betaald.

Gevraagd werd, of het niet gewenscht zou zijn, de verbetering van het materieel van den geneeskundigen dienst uit het Defensiefonds te financieren.

Van andere zijde werd opgemerkt, dat de voorziening in de behoeften van den geneeskundigen dienst veel meer ligt op het terrein van de industriele en economische verdedigingsvoorbereiding, omdat verreweg het grootste gedeelte van dit materieel in vreedstijd niet voor militair gebruik in aanmerking komt. Eenige leden, die het toejuichten, dat de Regeering de bewegelijkheid van het leger, in het bijzonder van de lichte brigade, wil bevorderen door invoering van gemechaniseerde en gemotoriseerde eenheden, meenden, dat de bewegelijkheid, alsook de samenwerking van de onderdeelen van de lichte brigade verbeterd zou kunnen worden, indien opvouwbare rijwielen zouden kunnen worden gebruikt. Zij vroegen, of de Regeering niet bereid is, de indertijd daarmede gedane proefnemingen weder te hervatten. Naar zij meenden te weten, zijn deze proefnemingen door het vertrek van de toenmalige bevelhebbende officieren afgebroken. Sindsdien is de belangstelling voor dit onderwerp weer opgeleefd. Reeds vroeger is, blijkens artikelen in militair-wetenschappelijke tijdschriften, ook meermalen aangedrongen op het nemen van ernstige proeven met opvouwbare rijwielen. In dit verband verwezen zij naar de lezing van den kapitein der infanterie J. G. W. ZEGERS gehouden voor de Vereeniging voor beoefening van Krijgswetenschappen, afgedrukt op blz. 499—501 van het *Tijdschrift ter beoefening der Krijgswetenschappen*, jaargang 1923/1924.

Het materieel voor de zeemacht.

§ 5. Verscheidene leden merkten op, dat de Memorie van Toelichting, voor wat het materieel der zeemacht betreft, aanvankelijk den indruk wekt, dat het aangevraagde bedrag van f 9 063 200 uitsluitend dient voor de zuiver defensieve kustverdediging hier te lande door middel van mijnvelden, behoudens een tweetal uitzonderingen. Deze uitzonderingen blijken echter meer geld te vorderen dan de hoofdzaak. Voor de Indische marine worden aangevraagd de gelden voor twee onderzeeboten (2de termijn) en voor een flottieljeleider 1931 (4de termijn), totaal f 5 663 200; voor een artillerie-instructieschip, dat ook in West-Indië zal kunnen dienst doen, maar niet voor de Nederlandsche kustverdediging bestemd is, wordt uitgetrokken een eerste termijn à f 1 000 000; voor het hoofddoel, kustverdediging hier te lande, blijft slechts over f 2 400 000. In zoover is het ontwerp in strijd met de considerans, waarin de Kroon Haar overweging beperkt tot de uitrusting van de zeemacht „voor zooveel de kustverdediging van Nederland betreft”. De Regeering deelt in de Memorie van Toelichting mede, dat het materieel, dat niet voor de kustverdediging bestemd is, slechts „voorloopig” ten laste van dit fonds komt en wekt de verwachting, dat deze kosten bij de totstandkoming van de definitieve regeling van de verdeling der kosten van de zeemacht tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, waartoe zij in den loop van 1936 de noodige voorstellen hoopt in te dienen, vergoed zullen worden, doch dan rijst aanstonds de vraag, waarom bij die gelegenheid ander materieel ter bescherming van de mijnvelden in Nederland in beschouwing zal worden genomen en waarom anderzijds een bedrag van f 5 663 200 voor de Indische verdediging op de begrooting van dit fonds wordt gebracht. Het omgekeerde zouden deze leden juist hebben geacht.

Sommigen van deze leden konden deze aanvraag, welke op twee gedachten hinkt, dan ook moeilijk beoordeelen, nu de Regeering niet gelijktijdig met deze ontwerpen een aanvraag heeft ingediend voor de materieelvoorziening van de geheele zeemacht en wellicht ook voor die van de Indische landmacht. Eerst dan zou de Volksvertegenwoordiging in staat zijn geweest, te beoordeelen, of de aangevraagde gelden inderdaad noodzakelijk zijn en voor het meest nuttige doel worden uitgetrokken.

Sommige andere leden meenden, dat deze tegenstrijdigheden een gevolg zijn van de omstandigheid, dat de Regeering aanvankelijk voornemens is geweest de geheele defensie van het Koninkrijk, althans voor zooveel de zeemacht betreft, uit één fonds te financieren en eerst later besloten heeft tot instelling van een fonds alleen voor de verdediging van Nederland.

Eenigen dezer leden merkten op, dat nog een andere factor den opzet van dit fonds onzuiver maakt. Het moet dienen tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van Nederland betreft. De landmacht echter, die ook een belangrijk aandeel heeft in de kustverdediging, is zeker van tienmaal groteren omvang en beteekenis dan de zeemacht. Nu valt het op, dat van de 53,4 miljoen slechts 31 miljoen gebruikt wordt voor de landmacht en 22,4 miljoen voor de zeemacht. Dit laatste, omdat van dit geld ook twee onderzeeboten, een flottieljeleider en een artillerie-instructieschip zullen worden gebouwd, die niet noodig zijn voor de kustverdediging. De hier aan het woord zijnde leden zouden gaarne nauwkeurig worden ingelicht, hoe de Regeering voornemens is het voor de zeemacht te besteden bedrag van 22,4 miljoen te besteden.

Onder erkenning, dat deze ontwerpen, voor wat de zeemacht betreft, een tweeslachtig karakter dragen, oordeelden andere leden de bezwaren, welke daaruit voortvloeien, minder ernstig dan de hierboven aan het woord zijnde leden. Voor alles wilden zij afdoende bescherming van ons land, ook aan de zeezijde. Met instemming hadden zij vernomen, dat de Regeering met betrekking tot de Indische weermacht overeenkomstige plannen heeft als tot de Nederlandsche.

Vele leden zouden het op prijs stellen, indien de Regeering bij Memorie van Antwoord nadere mededeelingen zou kunnen doen omtrent haar voornemens ten aanzien van Indië's weermacht. Kan de Regeering, zoo vroeg men voorts, mededeelen, hoe deze plannen zullen worden gefinancierd? Welk aandeel zal Nederland in de daarvoor noodzakelijk geachte uitgaven moeten dragen?

Verscheidene leden, die reeds eerder als hun oordeel hadden te kennen gegeven, dat zij de onderhavige ontwerpen onaanvaardbaar achtten, verklaarden daartegen, voor wat de zeemacht betreft, het bijzondere bezwaar te hebben, dat de uitgaven daarvoor verdeeld blijven. Immers de ontwerpen hebben alleen de strekking, te voorzien in de kustverdediging van Nederland. Daarom wordt gevraagd, 22,4 miljoen in korten tijd te verwerken, te betalen over een tijdsduur van ongeveer 20 jaren. Over de kosten der maritieme defensie voor Nederlandsch-Indië zal nog afzonderlijk worden beslist. Uit de Memorie van Antwoord betreffende hoofdstuk VIII der Rijksbegrooting voor 1936 is evenwel reeds gebleken, dat het vlootplan-1930 in hoofdzaak zal worden gevolgd. In het voorstel van de meerderheid der commissie-KAN worden de kruisers vervangen door een groot aantal landvliegtuigen; het voorstel der minderheid wil de kruisers behouden met een grooter aantal zeevliegtuigen. De uitvoering van het vlootplan-1930 zou tot en met 1935 een uitgave hebben gevorderd van f 63 340 000, waarvan door Nederland zou zijn te betalen f 39 600 000 en door Nederlandsch-Indië f 23 740 000. Voor nieuwbouw is van 1930 tot en met 1935 uitgetrokken f 22 598 446 voor Nederland en Nederlandsch-Indië samen, benevens in 1935 op de Indische begrooting nog f 12 000 000. Dit, wat het eerste cijfer betreft, ongerekend de bewapening der nieuwgebouwde of in aanbouw zijnde schepen. Er is dus een belangrijke achterstand bij het plan, zooals dit in 1930 werd vastgesteld. Daarbij komt, dat verreweg het grootste gedeelte van de vloot van Nederland en Indië ver boven den levensduur is, dien men voor goed zeewaardig gebruik mag aannemen. Volgens de Londensche maritieme conferentie, die lage cijfers aannam, is de levensduur voor kruisers 20 jaren, voor torpedojagers 16 jaren en voor onderzeeboten 13 jaren. Deze getallen worden door de groote meerderheid van onze schepen ver overschreden. Het is niet gewaagd om te verklaren, dat het wetsontwerp niet dienen kan voor herstel van den achterstand in aanbouw op maritiem gebied. Aanvaarding

zal dus meebrengen de noodzakelijkheid van veel grooter uitgaven binnen enkele jaren met uiteindelijk een financieelen last die niet kan worden gedragen.

Het uiterste, waartoe de hier aan het woord zijnde leden hun medewerking zouden kunnen verleenen, zou zijn een maritiem defensiesysteem, doelmatig ingericht op den grondslag van de tegenwoordige uitgaven.

Eenige leden zouden gaarne vernemen, welke de voornemens van de Regeering zijn ten aanzien van de kustverdediging: wordt deze beperkt tot hetgeen de Commissie-WELTER voorstelde, of denkt de Regeering verder te gaan?

Gevraagd werd, waarom de Eegeering blijkbaar wil breken met de gewoonte, een oud marineschip in dienst te houden als artillerie-instructieschip en thans voor den bouw van een nieuw schip voor dat doel gelden aanvraagt; zal dat nieuwe schip kunnen deelnemen aan de kustverdediging?

Artikelen.

a. *Wetsontwerp, afgedrukt onder n°. 2.* Men zou het meer in overeenstemming met artikel 1 van de Grondwet achten, indien in de considerans de uitdrukking „’s Lands defensie” werd vervangen door: ’s Rijks defensie.

De komma na „bedrag” onder c. van artikel 3 achtte men overbodig.

Men gaf in overweging, het woordje „sub” in artikel 5 te vervangen door: onder.

Voorts werd opgemerkt, dat in artikel 6 de aanhalingsteekens bij „Defensiefonds” behooren te vervallen. Het kan, zoo meende men, niet in de bedoeling liggen, dat het hier genoemde fonds steeds tusschen aanhalingsteekens zal worden aangehaald.

Ten slotte vroeg men, of het woord „bedoelde” in dit ontwerp niet al te vaak wordt gebruikt. Zou dit woord niet beter kunnen worden vervangen door het minder weifelende woord: genoemde?

b. *Wetsontwerp, afgedrukt onder n°. 4.* Men achtte het niet consequent, dat het intitulé en de considerans het fonds niet aanhalen onder den naam Defensiefonds.

Men meende, dat in de considerans van dit ontwerp de komma tusschen „wet” en „betreffende” overbodig is.

Aldus vastgesteld den 3den Januari 1936.

DUYMAER VAN TWIST.
SCHAEPMAN.
WENDELAAR.
K. TER LAAN.
VAN DE BILT.

222. 9.

MEMORIE VAN ANTOORD.

(Ingezonden bij brief van 27 Januari 1936.)

Wenschelijkheid van verbetering van de materieele uitrusting.

§ 1. De Regeering heeft uiteraard niet zonder eenige verwondering kennis genomen van de meening van verscheidene leden, dat zij zich niet konden vereenigen met het oordeel der Regeering, dat de gewijzigde internationale omstandigheden aanleiding geven de materieele uitrusting van het in 1922 aanvaarde legerstelsel met meer spoed te voltooien. Welke verwachtingen ook mogen worden gekoesterd omtrent den invloed van den Volkenbond in komende tijden, voor het heden is naar het oordeel der Regeering wel overtuigend gebleken, dat minder dan in de voorafgaande jaren mag worden vertrouwd op spoedige hulp van andere Volkenbondsleden. De noodzakelijkheid, dat elk land in staat moet zijn *met eigen kracht* een eersten aanval te kunnen afweren, is bij het huidige conflict Italië—Abessynië scherp in het licht gekomen.

Daar de hier het eerst aan het woord zijnde leden van de onderhavige voorstellen spreken als van „voorstellen ter voorbereiding van een zelfstandigen afweer tegen een aanval”, meent de Regeering er de aandacht op te moeten vestigen, dat het vorenbedoeld beginsel — op eigen kracht een eersten aanval te kunnen afweren, te waken, dat Nederland’s hulpbronnen niet zonder slag of stoot in handen van den vijand vallen en dat ons grondgebied niet openligt voor den opmarsch der vijandelijke strijdkrachten — steeds een onderdeel heeft gevormd van de doelstelling der Nederlandsche weermacht. De onderwerpelijke voorstellen hebben dus geenszins een nieuwe strekking; zij beoogen slechts te voorzien in den achterstand op materieelgebied.

Het is niet duidelijk, welke tegenstrijdigheid de eerst aan het woord zijnde leden voorts meenen te zien in, eenerzijds, de houding der Regeering ten aanzien van de toepassing van artikel 16 van het Volkenbondspact en, anderzijds, de indiening der onderhavige voorstellen. Afgescheiden van de omstandigheid, dat de Regeering bereids in de Memorie van Toelichting op het VIIIste hoofdstuk der Rijksbegrooting 1936 — bij de indiening waarvan nog niet tot het deelnemen aan sancties tegen Italië was besloten — mededeeling deed van de bij haar in overweging zijnde vraag of tot de vorming van een fonds tot verbetering van het materieel der weermacht zou dienen te worden overgegaan, merkt zij op, dat zij nimmer en niets zal nalaten om de Volkenbondsorganisatie te steunen, doch daarmede is geenszins in strijd het treffen van maatregelen om te bevorderen, dat de weermacht in voorkomend geval haar taak zal kunnen vervullen. Het ontgaat der Regeering dan ook, hoe de onderwerpelijke voorstellen onze internationale positie zouden kunnen verzwakken. Veeleer is er aanleiding het tegenovergestelde aannemelijk te achten.

Reeds eerder gaf de Regeering uiting aan haar leedwezen, dat in dezen tijd van bezuiniging op velerlei gebied in korten tijd een niet onaanzienlijk bedrag voor militaire doeleinden zal moeten worden besteed, doch zij is — mét vele andere leden — van meening, dat het beschermen van ’s Lands hoogste belangen, het bewaren van ons onafhankelijk volksbestaan, ten deze primair moet worden geacht. De Regeering is er van overtuigd, dat zij in haar streven den achterstand op materieel

gebied zoo spoedig doenlijk in te halen en daardoor de weermacht tot een harmonisch geheel te herscheppen, in overeenstemming handelt met den geest van het overgrootste deel van het Nederlandsche volk en dat haar voorstellen — wel verre van een vreemden indruk te maken — het vertrouwen in binnen- en buitenland, dat Nederland bereid is zich offers te getroosten om zijn onafhankelijkheid te handhaven, zullen bevestigen.

Reeds meermalen heeft de Regeering verklaard niet aan een bewapeningswedloop te zullen meedoen en dat zij slechts beoogt de weermacht zoodanig uit te rusten, dat deze aan haar in wezen defensieve doelstelling kan beantwoorden. Die doelstelling sluit niet in — zooals eveneens herhaaldelijk is uiteengezet — dat zelfstandig d. w. z. zonder dadelijke of latere hulp van bondgenooten, een aanval van een grootere Mogendheid moet kunnen worden weerstaan. Een dergelijk gelocaliseerd conflict tusschen Nederland en een andere Mogendheid toch is niet wel denkbaar; intusschen moet, zooals hiervoor is opgemerkt, wel de eerste aanval kunnen worden weerstaan. De Regeering meent in aansluiting hiermede er de aandacht op te moeten vestigen, dat de Volkenbondsverplichtingen niet alleen omvatten het in voorkomend geval medewerken aan het nemen van sancties, maar evenzeer het opvangen van den eersten stoot, welke laatste consequentie de het eerst aan het woord zijnde leden blijkbaar niet duidelijk voor oogen staat.

Met kracht meent de Regeering te moeten opkomen tegen de bewering van laatstbedoelde leden, dat in elk geval de gelden voor de beoogde materieelversterking nutteloos zullen zijn.

Ter adstructie van hun zienswijze voeren die leden aan, dat „tijdens de mobilisatie honderden millioenen ten behoeve der defensie zijn uitgegeven en de opperbevelhebber van land- en zeemacht achteraf verklaarde, dat wij zeer onvoldoende bewapend waren”. Daartegenover zij opgemerkt, dat deze honderden millioenen strekten voor het jarenlange onderhoud der geheele gemobiliseerde weermacht, met inbegrip van kostwinnersvergoedingen e. d. en dat slechts een betrekkelijk gering gedeelte ter verbetering van de materieele uitrusting kon worden aangewend. De hoofdoorzaak, dat naar de verklaring van den oud-opperbevelhebber van landen zeemacht „de materieele uitrusting der weermacht tot het einde van den oorlog in de hoogste mate onvoldoende bleef” (vergl. *De Militaire Spectator*, September 1923, blz. 564) lag echter daarin, dat die uitrusting — gelet op de ervaringen tijdens den oorlog opgedaan — reeds bij den aanvangstoestand in 1914 onvoldoende was en dat het gedurende de oorlogsjaren niet is mogen gelukken noemenswaardige hoeveelheden materieel en grondstoffen uit het buitenland aan te voeren.

Nu opnieuw een achterstand in de materieel-uitrusting is ontstaan en de ontwikkeling der internationaal-politieke omstandigheden niet zonder eenige bezorgdheid kan worden gadegeslagen, acht de Regeering het niet overbodig de ervaringen tijdens den wereldoorlog opgedaan, in herinnering te brengen. De Regeering schaaft zich in deze geheel aan de zijde der leden, die betoogen, dat voorkomen beter is dan afwachten en dat, nu er nog tijd is, alle krachten moeten worden ingespannen om de weermacht paraat te doen zijn.

Financieele beschouwingen.

§ 2. Zooals reeds in de Memorie van Toelichting op het ontwerp van wet tot instelling van een defensiefonds werd opgemerkt, laat de financieele toestand van het Rijk niet toe, thans den gewonen dienst voor de defensie met een groot aantal millioenen meer te belasten dan in 1935 het geval was. Er blijft dus geen ander middel over dan de vorming van een fonds om in korten tijd het allernoodzakelijkste aan materieel aan te schaffen. Ten einde te voorkomen, dat de jaarlijks op het VIIIste hoofdstuk der Rijksbegrooting te brengen som voor rente en aflossing in verhouding tot het geheele bedrag van dat

hoofdstuk buitensporig hoog zou worden, heeft de Regeering gemeend, dat een aflossing van de ten behoeve van het fonds ontvangen sommen in 20 jaren, aanvangende in het eerste jaar, dat het fonds in werking treedt, een redelijke oplossing is. De annuïteit bedraagt dan niettemin nog f 3 570 000, waarbij aangenomen is, dat de beschikbare gelden gelijkmatig over 4 jaren zouden worden verbruikt; werd de duur van het fonds tot 8 jaren verkort, zooals door sommige leden wenschelijk wordt geacht en zou de eerste aflossing eveneens in 1936 plaats hebben, dan zou de annuïteit rond 7,2 miljoen bedragen. Een dergelijk hoog bedrag zou de defensiebegroting, in verband met de andere behoeften van leger en vloot, zoodanig doen stijgen, dat in de tegenwoordige financiële omstandigheden daaraan niet gedacht kan worden. De Regeering vermeent dan ook, dat zij in dezen den eenig practisch bruikbaren weg bewandelt.

Het denkbeeld, door de tegenstanders van dit voorstel tot versterking van het defensiematerieel geopperd, om de weermacht op een anderen voet zoodanig in te richten, dat zonder verhooging van het budget, het noodige zal worden verkregen voor de moderne wijze van oorlogvoeren, acht de Regeering niet voor nadere uitwerking vatbaar; de legersterkte toch is, in verhouding tot de bevolking, reeds gering en zou men daarop de gelden voor verbetering van het materieel willen vinden, dan zou er niet veel overblijven.

De Regeering is het met die leden eens, die als hun meening te kennen geven, dat door de vorming van het fonds de medewerking van de Staten-Generaal niet uitgeschakeld wordt, omdat ten laste van het fonds niets kan worden aangeschaft, dan na goedkeuring van de begroting door de wetgevende macht. Ook het bezwaar van enkele leden tegen een aflossings-termijn van 20 jaren met het oog op een eventueel verbeterden economischen en financiële toestand, waardoor een spoediger liquidatie van het fonds alle aanbeveling zou verdienen, kan de Regeering niet deelen. Immers alsdan zou zij niet aarzelen, door het voorstellen van een wijziging van de fondswet, den duur van het fonds in overeenstemming te brengen met die gewijzigde omstandigheden.

Evenmin kan de Regeering een bezwaar zien voor de indiening van de fondswet in de omstandigheid, dat het geen inkomsten uit bestemmingsbelasting heeft; zij meent overigens, dat bij de behandeling van het „Wetsontwerp tot heffing van opcenten op enkele belastingen ter versterking van de inkomsten van het werkloosheidssubsidiefonds” (Gedrukte Stukken Zitting 1935—1936 n°. 170), juist is gebleken, dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal een dergelijke samenkoppeling alleen wenschelijk acht, indien er tusschen de ten bate van het fonds te heffen belasting en de ten laste van het fonds te bestrijden uitgaven een nauw verband bestaat.

De vraag, of de Defensiebegroting in de naaste toekomst zal moeten worden verhoogd, is thans niet voor beantwoording vatbaar. Dit zal afhangen van de ontwikkeling van allerlei omstandigheden, die thans niet zijn te voorzien. Uiteraard zal de Regeering alles doen, wat mogelijk is om iedere onvermijdelijke verhooging van uitgaven tegen te gaan.

Hoe in de eerste 20 jaren na instelling van het fonds het verloop der materiele uitgaven zal zijn is evenmin met eenige zekerheid op te geven; zulks houdt uiteraard nauw verband met den internationalen toestand en de voortschrijding der techniek.

De vraag, in hoeverre de huidige legersterkte overeenkomt met de uitbreiding en verbetering, welke het materieel van de landmacht zal ondergaan, wordt hierna in § 3 behandeld. Wat de vlootsterkte betreft, zij aangeteekend, dat de opmerking, dat uitbreiding van het aantal oorlogsschepen onvermijdelijk gepaard zal moeten gaan met uitbreiding dier sterkte, in het algemeen juist is. De aandacht wordt er echter op gevestigd, dat de schepen, waarvoor op het fonds gelden zijn uitgetrokken, oudere schepen vervangen. In het algemeen kan dan ook gezegd worden, dat, wat de marine betreft, de sedert 1929 geldende

personeelsorganisatie, indien deze volgroeid ware, in de behoefte voor Nederland voorziet, terwijl overigens de personeelvoorziening der vloot opnieuw in onderzoek is genomen.

De vraag, of ten behoeve van het fonds niet een bijzondere leening zou kunnen worden aangegaan tegen verlaagde rente, zooals b.v. in Engeland is geschied, beantwoordt de Regeering ontkennend.

De omstandigheden in Engeland en Nederland verschillen in vele opzichten zooveel van elkaar, dat een vergelijking van de mogelijkheid voor plaatsing van een dergelijke leening niet kan opgaan.

Een eventuele bekostiging van den materieel-aanmaak uit het Werkfonds geeft geen voordeelen, omdat ook bij deze wijze van financiering de kapitaaldienst moet worden belast; bovendien zal een belangrijk gedeelte van het materieel uit het buitenland moeten worden betrokken en is het noodzakelijk, dat het materieel in korten tijd beschikbaar komt.

De uiteenzetting door eenige leden, die het voorgeschreven financieringsplan juist achten, gegeven in zake de verhooging van uitgaven, is niet geheel in overeenstemming met de feiten; door hen is uit het oog verloren, dat het defensiefonds niet alleen betrekking heeft op de legerorganisatie, zooals met de plannen van het „f105 miljoenenfonds” het geval was, doch ook op de zeemacht. Bovendien moge opgemerkt worden, dat het bedrag van 52 miljoen op een vergissing moet berusten; dit is toch hoogstens 41,5 miljoen.

Overlegging van een uitgewerkt financieringsplan is niet mogelijk, omdat niet voldoende vaststaat, welke bedragen elk jaar zullen worden verwerkt. De Regeering moet hierin volle vrijheid behouden, omdat, indien de internationale verhoudingen een snellere, aanmaak van bepaald materieel noodzakelijk zou maken, hiertoe onverwijld moet kunnen worden overgegaan, terwijl ontspanning in die verhoudingen tot matiging van het tempo kan leiden. Wel is als bijlage aan deze Memorie een overzicht gevoegd van de inkomsten en uitgaven van het fonds, waarbij uitgegaan is van de fictie, dat in elk der 4 jaren een zelfde bedrag voor de aanschaffing zal worden besteed. Uit deze bijlage moge blijken, dat bij de vastgestelde annuïteit aflossing in 20 jaren plaats heeft, zoodat de berekening van de leden, die deze termijn op 17 of 18 jaren becijferden, op een misverstand moet berusten.

Zeker is het, dat nu in het eerste jaar meer dan 1/4 van het totale bedrag zal worden verwerkt, de annuïteit te laag zal zijn; het is de bedoeling, na het verwerken van het bedrag van het fonds, na te gaan, in hoeverre het noodig zal zijn ook in 1956 nog een bedrag, tot sluitend maken van de begroting van het fonds, op het VIIIste hoofdstuk der Rijksbegroting te brengen. Hierbij zij aangeteekend, dat — indien b.v. in 1937 evenveel zou worden verwerkt als in 1936 het voornemen is en de rest in 1938 en 1939 gelijkelijk zou worden verbruikt, de annuïteit f 3 670 000 zou worden; derhalve wordt de aflossing in 1955 ook f 3 570 000, terwijl in 1956 nog ongeveer f 2 000 000 zal moeten worden betaald.

De uitkeering door het Rijk aan den kapitaaldienst van het fonds zal op dezelfde wijze worden gefinancierd als andere kapitaalsuitgaven, nl. aanvankelijk door het maken van vlottende schuld, die later al of niet geconsolideerd zal worden.

De personeelvoorziening.

§ 3. De Regeering stemt volkomen in met de in het Voorloopig Verslag vervatte beschouwingen, in zake de harmonische samenstelling van de weermacht en zij merkt in dit verband op, dat de in het onderwerpelijke wetsontwerp voorziene materieel-aanschaffingen meer in het bijzonder strekken tot aanvulling van bestaande tekorten en tot vernieuwing van verouderd materieel, kortom tot herstel van de gewenschte harmonische verhouding tusschen de samenstellende deelen van de weermacht. Daarom zullen de voorgestelde verbeteringen op materieel gebied niet leiden tot ingrijpende gevolgen ten aanzien van het personeelvraagstuk.

Niet te ontkennen valt intusschen, dat het personeelvraagstuk op zich zelf eveneens belangrijk moet worden genoemd.

De Regeering heeft intusschen op blz. 18/19 van de Memorie van Antwoord naar aanleiding van het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer, betreffende het VIIIste hoofdstuk van de Rijksbegrooting voor het jaar 1936, reeds haar meening te dier zake uiteengezet en naar voren gebracht, dat de daar in het licht gestelde overwegingen, welke naar haar oordeel voor het tot stand brengen van de beide genoemde maatregelen pleiten, voorshands moeten wijken voor den eisch om 's Lands uitgaven tot het alleruiterste te beperken. Zij meent zich tot het toen opgemerkte ook thans te kunnen beperken en voegt er alleen aan toe, dat financieele overwegingen zich evenzeer verzetten tegen het overigens toe te juichen denkbeeld van oefening in zg. oefeningskampen.

Het schijnt voorts minder juist om, zooals de in den aanhef van blz. 7 van het Voorloopig Verslag aan het woord zijnde leden meenen, contingentsuitbreiding en wederinvoering van de derde herhalingsoefening als twee, met het oog op het verhoogen van het peil der weerkracht van ons leger, gelijkwaardige middelen te beschouwen, in zoover, dat, wanneer onverhoopt niet beide gelijktijdig toepassing zouden kunnen vinden, ter benadering van het gestelde doel een vrije keuze uit een dier beide middelen zoude kunnen worden gedaan.

De Regeering deelt de meening van de leden, die er op wijzen, dat ook bij aanzienlijke uitbreiding van het wettelijk contingent — tot bijv. 28 000 man — een derde herhalingsoefening nochtans niet zou kunnen worden gemist.

Ten aanzien van de in het Voorloopig Verslag gegeven beschouwingen omtrent de bezetting van de te bouwen kazematten en de daarmede verband houdende vraag, welke troepen voor dit doel zullen worden bestemd, deelt de Regeering mede, dat de uiteindelijke organisatie van de grensbeveiliging, voor wat het personeel betreft, nog een punt van studie en overweging uitmaakt. In het huidige stadium is het haar tot haar leedwezen niet mogelijk daaromtrent eenigerlei mededeeling te doen.

Met het standpunt van de leden, die in aansluiting met vorenbedoelde beschouwingen hun zienswijze ten aanzien van het vereischte aantal manschappen en den duur der eerste oefening meer uitvoerig uiteenzetten, kan de Regeering in algemeenen zin instemmen. Zij herhaalt echter — ten einde misverstand ten deze te voorkomen — dat, zooals hiervoor in § 1 reeds is betoogd, de consequentie van het lidmaatschap van den Volkenbond niet alleen is het in voorkomend geval deelnemen aan een gemeenschappelijke actie, doch evenzeer het in eersten aanleg op eigen kracht afweren van een aanval.

Hoewel de beschouwingen over de wenschelijkheid van verlenging van den eersten oefentijd, meer herhalingsoefeningen en een grooter contingent buiten de omlijsting van dit, op *materiele* voorzieningen gericht, ontwerp vallen en derhalve thans geen onderwerp van discussie behoeven uit te maken, heeft de eerstondergeteekende er geen bezwaar tegen te verklaren, dat, van zuiver militair standpunt beschouwd, zijn oordeel nog overeenkomt met hetgeen door hem een kwart eeuw geleden werd gezegd in de Memorie van Toelichting betreffende het op 27 Februari 1911 ingediende ontwerp-Militiewet (Gedrukte Stukken 1910—1911, **215**, n°. 3) :

„..... Hoe langer hoe meer toch heeft zich sedert de invoering van de Militiewet 1901 de overtuiging gevestigd, dat een dienstdtijd van 8 jaren bij de militie, gevolgd door 7 landweerjaren, te lang moet heeten. Deze overtuiging is ook die der Regeering. Bij het tegenwoordige stelsel van langdurigen dienstdtijd zijn veelvuldige herhalingsoefeningen onmisbaar, die, willen zij aan het doel kunnen beantwoorden, zooveel mogelijk regelmatig over den geheelen dienstdtijd moeten zijn verdeeld. Die herhaalde onttrekking aan den burgerlijken werkkring, ook nog in de jaren, waarin de dienstplichtige zich in den regel een positie heeft veroverd en een gezin heeft gesticht, maakt, dat bij veeljarigen dienstduur de druk van den dienstplicht zeer

zwaar wordt gevoeld. Dien individueelen druk te verminderen en de lasten van den dienstplicht over meer schouders te verdeelen, is de wensch, waaraan het ontwerp bevrediging wil schenken. Uitbreiding van het contingent biedt het middel tot inkorting van den dienstduur. De duizendtallen voor den krijgsdienst geschikte jongemannen, die thans door een gunstig lotingsnummer van militiedienstplicht bevrijd blijven, laten voor die uitbreiding ruimschoots gelegenheid. Op die wijze kunnen de ouderen van den dienstplicht zooveel mogelijk vrijgemaakt, kan bij de bereden korpsen en de landweer de tweede en bij de onbereden korpsen de derde herhalingsoefening vervallen en zal, bij meer gelijkmatige verdeeling van den druk, dien de vervulling van den dienstplicht nu eenmaal vordert, tevens beter voldaan worden aan dezen eisch van billijkheid, dat in den oorlog de jongere volkrachtige mannen moeten voorgaan en dat eerst in den meest dringenden nood een beroep mag worden gedaan op de mannen van ouderen leeftijd en met meer verantwoordelijkheid opleggende levensverhoudingen.”

Men zie hierbij echter niet over het hoofd, dat een legerorganisatie, gebaseerd op een grooter contingent, destijds veel minder uitgaven vorderde dan thans het geval zou zijn, omdat de kosten van het beroepspersoneel in de laatste twintig jaren ten zeerste zijn gestegen.

Door de invoering van de nieuwe Militiewet liep de dienstdtijd na 1912 terug van $8 + 7 = 15$ tot $6 + 5 = 11$ jaren. Met het getal herhalingsoefeningen gebeurde iets dergelijks. Dit werd verminderd van $3 + 2$ tot $2 + 1$. Had dit stelsel reeds voldoende kunnen doorwerken, toen de groote oorlog uitbrak, dan zouden heel wat minder mannen van boven de 30 jaren bij de mobilisatie hebben moeten opkomen dan in 1914 het geval is geweest.

Bij de in 1922 ingevoerde Dienstplichtwet werd het getal herhalingsoefeningen, in verband met het opheffen van de landweer, van totaal 3 tot 2 teruggebracht, doch de dienstdtijd onderging daarentegen een belangrijke verlenging voor de gewone dienstplichtigen, terwijl het voornemen werd opgevat — gelijk het ook is uitgevoerd — om bij mobilisatie weder, als vroeger, dadelijk 15 lichten in de oproeping te betrekken. Dat de Regeering destijds meende, niettemin met 2 herhalingsoefeningen te kunnen volstaan, hield verband met het voornemen om in de oorlogsorganisatie, voor den aanvang van een oorlog, alleen de jongste 7 lichten bij het veldleger in te deelen en de oudere 8 lichten onder te brengen bij reserveregimenten, bestemd voor stellingen territorialen dienst en voor algemeene reserve. Intusschen heeft de organisatie van de landmacht zich in den loop der jaren ontwikkeld in een zoodanige richting, dat men aan deze beginselen niet heeft kunnen vasthouden.

Om deze en andere redenen zou het, indien de financieele toestand zulks toeliet, inderdaad wenschelijk zijn ook thans te komen tot beperking van het aantal lichten, dat bestemd is om dadelijk in een mobilisatie te worden betrokken. Waar de kosten verbonden aan vergroting der lichtingssterkte, welke hiervoor noodig zou zijn, mede in verband met de voor de opleiding vereischte grootere sterkte van het beroepspersoneel, zeer belangrijk zouden zijn, kan op dit oogenblik aan de vervulling van dien wensch echter niet worden gedacht.

Het getal jaarlijks voor den dienstplicht ingeschreven wordende personen belooft tegenwoordig ongeveer 75 000. Onder dezen zijn, naar de uitkomsten van de keuring gedurende de laatste jaren uitwijzen, ruim 40 pet. ongeschikten, zoodat het getal geschikten per jaar op zijn hoogst 45 000 bedraagt. Dan zijn er vrijstellingen, die men of niet of bezwaarlijk zal kunnen afschaffen: wegens verdrag, wegens studie voor geestelijke, wegens kostwinnerschap enz. (voor zoover het geldt personen, die reeds vóór den aanvang van den dienstplicht kostwinner zijn) en wegens aanwezigheid van een bijzonder geval. Deze vrijstellingen zullen op de 45 000 personen rond 7000 belooopen, zoodat er, indien de vrijstelling wegens broederdienst geheel

zou worden afgeschaft, in de eerstkomende jaren niet meer dan 38 000 beschikbaar zouden kunnen komen voor inlijving als gewoon dienstplichtige.

Bij de opmerkingen, in het Voorloopig Verslag gewijd aan vrijwillig verblijf in werkelijken dienst, is blijkbaar uitgegaan van de veronderstelling, dat er, nu er zooveel werkloosheid heerscht, groote belangstelling voor zoodanig verblijf zou bestaan. De ervaring leert evenwel, dat deze belangstelling zich bijna uitsluitend openbaart van de zijde van dienstplichtigen, wier militaire inkomsten meer bedragen dan de gewone soldij van den soldaat, met name van dienstplichtigen, die onder-officier zijn of behooren tot een bijzondere groep, die een toelage geniet. Men houde echter in het oog, dat de gelegenheid om loongevenden arbeid te vinden, steeds eenigermate beperkt is voor degenen, die zich in werkelijken dienst bevinden, in weerwil van de vrijheden, welke aan werkzoekenden worden verleend. Ook dit zal er toe bijdragen, dat menigeen bezwaar ziet in onnoodig verblijf in werkelijken dienst.

Door de opheffing van het Vooroefeningsinstituut wordt de oefensterkte bij de opleidingseenheden der infanterie verhoogd en kan eerder dan tot dusver tot het houden van oefeningen in sectie- en hooger verband worden overgegaan. Door het een en het ander ontstaat vervolgens meer en betere oefengelegenheid voor de verlofsofficieren en onderofficieren. Het schijnt der Regeering dan ook voor tegenspraak nauwelijks vatbaar dat — de waardeering, welke men voor dien maatregel op zich zelf heeft, daargelaten — de uit de opheffing van genoemd instituut voortvloeiende volledige opleiding van de geheele lichte in het verband der regimenten, een groote verbetering van de oefeningsvoorwaarden voor het hoofdwapen beteekent.

Het materieel van de landmacht.

§ 4. De Regeering onderschrijft het oordeel van de hier het eerst aan het woord zijnde leden, dat eenerzijds de weermacht goed moet worden uitgerust, doch, anderzijds, de noodige zuinigheid moet worden betracht. Geheel in overeenstemming hiermede heeft zij zich dan ook reeds bij het opstellen van haar programma de uiterste beperking opgelegd, zoodat er geen grond bestaat voor de vrees, dat de vereischte soberheid bij de uitvoering niet zal worden in acht genomen.

De opmerking, dat ten aanzien van militaire uitgaven niet immer met de noodige voorzichtigheid zou worden gehandeld, kan de Regeering niet toegeven, evenmin, dat door meer samenwerking tusschen de verschillende organen de beschikbare gelden meer economisch zouden kunnen worden besteed. Zonder nadere toelichting is het der Regeering niet duidelijk, op welke gronden de meening dezer leden berust.

Het is thans bezwaarlijk op te geven, welk deel van de voor aankoop van materieel te besteden bedragen aan de nationale industrie ten goede zal komen. Bij de beoordeeling van deze vraag moet niet uit het oog worden verloren, dat, met uitzondering van enkele fabrieken, de Nederlandsche industrie in het algemeen niet op den aanmaak van oorlogsmaterieel is ingesteld. Niettemin ligt het voor de hand, dat er naar zal worden gestreefd een zoo groot mogelijk deel van de bedragen in het binnenland te laten verwerken.

Inderdaad zal met den aanmaak van het materieel zooveel mogelijk spoed worden betracht. In verband met het treffen van voorbereidingen en het nemen van proeven is het evenwel — afgezien van plotseling optredende noodzaak om te nemen wat men krijgen kan — niet waarschijnlijk, dat de thans aangevraagde bedragen belangrijk binnen de vier jaren in haar geheel verwerkt zullen worden.

Voor het bedrag van f 1 200 000 voor chemische en physische strijdmiddelen zullen uitsluitend gasmaskers en andere middelen tot bescherming tegen strijdgassen worden aangeschaft. Het ligt niet in het voornemen hiervoor offensieve strijdmiddelen te doen leveren.

De benaming „Chemische en physische strijdmiddelen” is in overeenstemming gehouden met die, van artikel 37 van hoofdstuk VIII van de Rijksbegrooting 1936.

Hierbij moet aan „chemische strijdmiddelen” de beperkte beteekenis worden toegekend van middelen, dienende tot bescherming tegen stoffen, welke in den oorlog, als strijdgas kunnen worden aangewend, terwijl onder physische strijdmiddelen moeten worden verstaan toestellen, voor gebruik in het leger, in welke de specifiek natuurkundige wetenschap toepassing vindt, zooals luistertoestellen voor het opsporen van vliegtuigen, apparaten om langs electrischen weg bepaalde gegevens over te brengen e. d.

Het ligt in het voornemen jacht- en verkenningsvliegtuigen aan te schaffen.

Bommenwerpers, al dienen deze niet voor het ondernemen van vijandelijkheden onzerzijds, zijn niettemin voor de verdediging des lands onmisbaar.

De waardeering door sommige leden, hier aan het woord, uitgedrukt stellen ondergeteekenden op prijs.

Met het thans aangevraagde bedrag zal slechts in de meest dringende behoefte kunnen worden voorzien.

Het komt ondergeteekenden voor, dat in de opsomming van hetgeen ten laste van het fonds zal worden aangeschaft, opgenomen op de blz. 3 en 4 van de Memorie van Toelichting, een beeld van het plan van aanschaffing wordt gegeven.

Zij zijn met de hier aan het woord zijnde leden van gevoelen, dat door middel van het fonds nog een grooten achterstand, welke in den loop der jaren in de materiele uitrusting is ontstaan, moet worden ingehaald.

Op 1 April 1936 wordt een eskadron pantserwagens, deel uitmakende van de lichte brigade, opgericht. Uitbreiding met een tweede eenheid dezer moderne gevechtsmiddelen ligt in het voornemen. Van oprichting van vechtwagen-eenheden (zoogen. „tanks”) moet om de. hooge aanschaffingskosten voorshands worden afgezien.

Op grond van de overweging, dat ’s lands belang vereischt, dat de bouw van kazematten nabij de overgangen van de groote rivieren en op andere daarvoor in aanmerking komende punten binnen een korten termijn zal zijn uitgevoerd, is met enkele werkzaamheden van voorbereidenden aard reeds een aanvang gemaakt. De daarvoor gedane uitgaven zijn voorloopig ten laste van Hoofdstuk VIII (art. 29) der Rijksbegrooting 1935 gebracht.

In aanmerking nemende, dat de opzet van het Defensiefonds is: de voorziening in de allerdringendste behoeften, is het niet mogelijk, daaruit ook de verbetering van het materieel van den geneeskundigen dienst te financieren.

De voorziening in de behoefte aan geneeskundig materieel als onderdeel van de industriele en economische verdedigingsvoorbereiding heeft de aandacht van ondergeteekenden.

De toepassing van opvouwbare rijwielen moet in bepaalde gevechtsomstandigheden leiden tot het gevolg, dat of ’s mans bepakkings van 20 à 25 K.G. geheel ontoelaatbaar nog eens met 10 K.G. zou worden verzaard, dan wel eerstbedoelde bepakkings zou moeten worden achtergelaten, zijnde evenzeer een maatregel, welke overwegend bezwaarlijk kan blijken.

Bovendien zijn de in den wereldoorlog 1914—1918 met het opvouwbare rijwiel in verschillende legers verkregen ervaringen geenszins gunstig.

Het een en het ander vormt voldoende reden om af te zien van het nemen van proeven met een dergelijk rijwiel, te meer nu zooveel meer urgente aangelegenheden — de materieel-uitrusting van het leger betreffende — de aandacht vragen.

Materieel voor de zeemacht.

§ 5. Alvorens over te gaan tot de beantwoording der opmerkingen in deze paragraaf vervat, moge nog eens onder de aandacht worden gebracht, dat de organisatie der maritieme defensie, met inbegrip van die voor Indië, opnieuw in behandeling is genomen en dat zulks vermoedelijk niet onbelangrijke wijzigingen zal meebrengen in de organisatie van de weermiddelen ter zee hier te lande zooals die thans bestaat.

Dat het te bouwen artillerie-instructieschip, dat bruikbaar zal zijn als algemeen oefenschip en evenzeer geschikt voor dienst in de tropen niet voor de Nederlandsche kustverdediging bruikbaar zou zijn, berust op een vergissing. Dit goed bewapend en tevens beschermd schip zal in tijd van oorlog te gebruiken zijn voor het bewaken en verdedigen van de mijnversperringen, terwijl het niet minder bruikbaar is voor plaatselijke verdediging in Nederlandsch-Indië en voor den dienst in West-Indië.

In verband met het bovenstaande wordt dus op het fonds voor de kustverdediging hier te lande uitgetrokken f 3 400 000 en voor de twee genoemde uitzonderingen f 5 663 200.

In de Memorie van Toelichting is reeds gezegd, dat de bouw van de bedoelde, beslist noodzakelijke onderzeebooten en flottieljeleider bij den huidigen stand der begrooting alleen voortgang kan hebben als de financiering voorloopig ten laste van het fonds geschiedt, waarbij wordt opgemerkt, dat volgens het vlootplan 1930 de leider gebouwd wordt ter vervanging van de voor de Nederlandsche verdediging bestemde pantserschepen, die aan den dienst komen te ontvallen. Dat het ontwerp daarom in strijd zou zijn met de considerans, waarin de Kroon Haar overweging beperkt tot de uitrusting van de zeemacht, voor zooveel de kustverdediging in Nederland betreft, kan de eerst-ondergeteekende dan ook niet toegeven.

Dat de Regeering met deze ontwerpen niet tegelijk een aanvraag heeft ingediend voor de materieelvoorziening van de geheele zeemacht, is het gevolg van de omstandigheid, dat eerst ondergeteekende zich eerst een oordeel wenscht te vormen over de gevolgen op personeelgebied, welke het op peil brengen van de zeemacht voor de verdediging van Nederlandsch-Indië zal hebben. Bij de bestaande organisatie worden immers veel meer Inlandsche schepelingen uitgetrokken dan ooit bereikt zijn kunnen worden. Het op de organisatie 1929 uitgetrokken aantal Inlandsche schepelingen zal dan ook moeten worden verminderd en om daarvan de financieele gevolgen te kunnen overzien, wordt een nieuwe organisatie ontworpen. Zoodra die gereed is zal de materieelvoorziening voor Indië aan de orde worden gebracht. Tegelijk daarmede zal het overige materieel ter bescherming van de mijnvelden in Nederland in beschouwing worden genomen, omdat de mogelijkheid bestaat, dat daardoor de personeelsorganisatie beïnvloed wordt. Dat de ontwerpen, voor wat de zeemacht betreft, een tweeledig karakter zouden dragen, kan de eerst-ondergeteekende dan ook niet erkennen.

Wanneer men het hierboven genoemde bedrag van f 5 663 200 aftrekt van het totaal van het voor de zeemacht uit het fonds benodigde bedrag van 22,4 millioen, blijft over f 16 736 800. Uit dit bedrag zal in 1937 de laatste termijn voor de flottieljeleider geput moeten worden, zijnde ruim 2,5 millioen. De rest stelt de Regeering zich voor te besteden voor zuivere defensieve kustverdediging.

Aan plannen van de Regeering ten aanzien van de instelling van een defensiefonds voor de Indische weermacht kon nog geen vasten vorm worden gegeven.

Deze zal — zooals gezegd — afhankelijk zijn van de beslissing omtrent de personeels- en materieel-organisatie van de vloot, zoomede aangaande de verdeeling van de vlootkosten over de Rijks-en de Indische begrooting, waaromtrent het overleg met de Indische Regeering nog niet is beëindigd.

In verband daarmee zou het ook vrij onvruchtbaar moeten worden geacht thans in een gedachtenwisseling te treden over het aanbouwplan met betrekking tot de maritieme verdediging van Ned.-Indië en de wijze van financiering daarvan. Eene beslissing daarover *kan* eerst vallen nadat de Indische adviezen ontvangen zijn. Vast staat slechts, dat er bij sommige scheepstypen achterstand is, die ingehaald moet worden en dat de luchtmacht vermeerdering en uitbreiding behoeft.

Voor wat betreft de veronderstelling dat veel grooter uitgaven binnen enkele jaren noodig zullen zijn, wordt verwezen naar het daaromtrent voorkomende onder § 2.

Het is zonder meer niet duidelijk wat bedoeld wordt met de vraag of de Regeering ten aanzien van de kustverdediging deze wil beperken tot hetgeen de Commissie-WELTER voorstelde. Zoodra de noodige mijnenlegers en mijnenvegers waarvoor gelden op het fonds worden uitgetrokken beschikbaar zijn, zullen de oude mijnenleggers worden afgevoerd.

Het thans als artillerie-instructie schip dienstdoende pantserdekschip is voor opleiding tot artillerist niet meer geschikt. Het is noodzakelijk, dat het artillerie-instructieschip voor de opleiding tot vuurleider en tot kanonnier groote vaart kan loopen. Waar een oud marineschip daarvoor niet beschikbaar is, is aanbouw van een nieuw schip urgent.

Zooals reeds werd opgemerkt kan het schip tevens benut worden om het in West-Indië gestationneerde flottielje-vaartuig tijdelijk te vervangen. Het schip zal in tijd van oorlog een belangrijke plaats kunnen innemen bij de kustverdediging hier te lande of voor locale verdediging in Ned.-Indië.

Artikelen.

Vermeend wordt, dat in overeenstemming met artikel 182 van de Grondwet, waar gesproken wordt van 's Lands verdediging, tegen het bezigen van de gevraagde uitdrukking geen bezwaar bestaat.

Het woord „bedoelde” is, naar de meening van ondergeteekenden inderdaad op juiste wijze gebezigd.

Aan de overige opmerkingen is bij Nota's van Wijzigingen te gemoet gekomen.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,

H. COLIJN.

De Minister van Financiën,

OUD.

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN ANTWOORD.

Staat betreffende de inkomsten en uitgaven van het fonds, aannemende dat gedurende 4 jaren eenzelfde bedrag zal worden verwerkt.

Jaar.	Jaarlijksche annuïteit ten laste van hoofdstuk VIII der Rijksbegrooting.	Noodig voor rente ad 4 % van de kolom 7 bedoelde bedragen (einde vorig jaar).	Blijft van het in kolom 2 genoemde bedrag beschikbaar voor de verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zoo- veel de kustdefensie van Nederland betreft (na 1939 voor aflossing.	Benoodigd voor verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zoo- veel de kustdefensie van Nederland betreft.	Mitsdien door de schatkist voor te schieten aan het fonds.	Totaal aan het einde van elk jaar door de schatkist voorgeschoten.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1936	f 3 570 000	—	f 3 570 000	f 13 350 000	f 9 780000	f 9 780 000
1937	3 570 000	f 391200	3 178 800	13 350 000	10 171 200	19 951 200
1938	3 570 000	798 048	2 771 952	13 350 000	10 578 048	30 529 248
1939	3 570 000	1 221170	2 348 830	13 350 00	11 001 17	41530 418
1940	3 570 000	1 661 217	1 908 783	—	—	39 621 635
1941	3 570 000	1 584 865	1 985 135	—	—	37 636 500
1942	3 570 000	1 505 460	2 064 540	—	—	35 571 960
1943	3 570 000	1 422 878	2 147 122	—	—	33 424 838
1944	3 570 000	1 336 994	2 233 006	—	—	31191 832
1945	3 570 000	1 247 673	2 322 327	—	—	28 869 505
1946	3 570 000	1 154 780	2 415 220	—	—	26 454 285
1947	3 570 000	1 058 171	2 511 829	—	—	23 942 456
1948	3 570 000	957 698	2 612 302	—	—	21 330 164
1949	3 570 000	853 206	2 716 794	—	—	18 613 360
1950	3 570 000	744 534	2 825 466	—	—	15 787 894
1951	3 570 000	631 516	2 938 484	—	—	12 849 410
1952	3 570 000	513 976	3 056 024	—	—	9 793 386
1953	3 570 000	391 735	3 178 265	—	—	6 615121
1954	3 570 000	264 605	3 305 395	—	—	3 309 72
1955	3 442 115	132 389	3 309 726	—	—	—
	f 71 272 115	f 17 872 115	f 53 400 000	f 53 400000	f 41 530 418	

222. 10.

222. 11.

NOTA VAN WIJZIGINGEN IN HET WETSONTWERP.

NOTA VAN WIJZIGINGEN IN HET WETSONTWERP.

(Ingezonden bij brief van 27 Januari 1936.)

(Ingezonden bij brief van 27 Januari 1936.)

In het wetsontwerp worden de volgende wijzigingen aan-
gebracht:

In het wetsontwerp worden de volgende wijzigingen aan-
gebracht:

Onder *c* van artikel 3 vervalt na „bedrag” de komma.

In het intitulé, in de considerans en onder artikel I worden
de woorden „fonds tot verbetering van de materieele uitrus-
ting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de
kustdefensie van Nederland betreft,” vervangen door: Defensie-
fonds.

In artikel 4 onder *d* en in artikel 5 wordt het woordje „sub”
vervangen door: onder.

In de considerans vervalt de komma tusschen „wet” en
„betreffende”.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. COLIJN.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. COLIJN.

De Minister van Financiën,
OUD.

De Minister van Financiën,
OUD.